

بزووتندووی نا زای تیی ئم م ی عراق ” ه موو ه نگاو کان ب پشوو ” ... ع دنان ک ریم

ل س ر ت ای مانگی ئ کت ب ری ئ مس و ب غدا و س ر ج م شار کانی
تری خوارووی ع راق بوون ب م یدانی نا زای تیی فراوان و ب ه نزی
خ ک ل دژی حکوم تی ئ ئتیلافی ئ ستای ع راق ب س ر کای تیی عادل
عبدالمهدي. ئ م بزووتندو و نا زای تیی ئ ستا ، گ رچی جیاواری
ز ری ه ی ، ب م ل لای کی تریش و دوی ت ک شانی کی ز ری
ج م او ری خ کی ع راق د ت ک سا ن ی ۲۰۱۵ و ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ ه مان
ئ و شارانی گ رت و ب م ن گ یش ت ب ه یچ ک ل داخواری کانی و
ئ وکات توانرا ب ک کو رگرتنی د س م ات ل و ر ق ی داعش و ب
ه ند ب م ن ی د س م ات دار تیی ع راق ب چاکسازی و ه م ب
ئحتیواکردنی ل لای ن و تی س در ی و ، خام ش بکرت.

ئامانج و داخواری کانی ئ م ج و ل نو ی ی بزووتندو و نا زای تیی
ناوبراو ز رن و ت ک ی کن ل داخواری ئابووری و ب چاککردنی
ژیان و گوز ران و دابینکردنی خزم تگوزاری ب م شام شانی ئ و
داخواریان و و کوو تایب تم ندی کی نو ی بزووتندو و ئ ستا
ک م م ک داخواری تری سیاسی تر ز ر ب م شنی سیمای ئ مجاری ئ م
بزووتندو و یان جیاکردن و ک گ رن گترینیان خواستی ووخانی
حکوم تی ئ ستای ع راق .

ب دیقق تی زیاتر پ م خ ش س ر کیتترین ئامانج و داخواری کانی
ئ ستای بزووتندو و ناوبراو ل چ ند خا دا یز بک م :
ی ک م : داخواری کانی گشتی کانی تایب ت ب بواری خزم تگوزاری و
بارود خی ژیان و گوز ران .

۱/ کار و دابینکردنی بواری کار ب ملی ن ها ب کار ل و و اتدا .
ادی ب کاری ل ع راقدا گ یش توو ب ب رزترین ئاست و داهاتووی
ژیانی ملی ن ها ل لاوانی و و اتی تا کردوو .

۲/ ه ژاری و ک م د ر ام تی و ئاستی نرمی مووچ ل ب ران ب ر گرانی
ب و ن .

۳/ دات پینی ژرخانی خزم تگوزاری ع راق و ئاستی ز ر نرمی
خزم تگوزاری گشتی د و تی ب تایب تی ل بواری کانی ئاوی

خواردن و کار با و گوبان و تندرستی وهاتوچ و
خگوزرانی گشتی ک بهه یوو ژیا نی ل خک و ب تایب تی ل چین
ن دار کان تا کردوو.

۴/ کشی نشت ج بوون و خانوو بر ب تایب ل لاوان و ن و
تازی وو بات.

۵/ ها ینی هاوو ا تی عراقی ب د ستی سیستم کی ئا بووری و بازار و
ک ل لای ک وو د و ت هیچ مسئولیت ل ب ران بر دابینکردنی قووت
وگوزرانی خ ک وو ل وو ی ج رای تی و چ ندای تی و ل ئ ست
ناگرت و ل ولاش و ب ت واوی ئ م بوار ی ج هشتوو ب ئحتیکار و
چاوچن کی مافیا کانی بازار و بازرگانی و ک رتی تایب تی.

۶/ کشی گ نندی و ن بوونی هیچ ج ل ش فافیت ل بودج و خرج
و داهاتی وو ا تدا. ب پی ئاماری ئ کخراوی Transparency
International (ش فافیت ن ود و تی) ب سا ی ۲۰۱۹ ، عراق ل
لیست کی ۱۷۵ د و تیدا ل یز ب ندی ۱۶۸ دای.

ل کات کدا یژی ه ناردی ن وتی عراق ل ل ژ کدا ۴.۸ ملی
ب رمیل و دوو مین گ ور ترین بر ه مه نی ن وت و ژمار ی
دانیشتوانی ل ۳۸ ملی ک س ت پی ناکات، به ه ی د س ماتی
پاوانخواز و گ نندی ژیمی د س م تدار و ا د ی ه ژاری ب پی
ا پ رتی بانکی ن ود و تی س رووی ۲۰ % ی ت پی ا ندوو. ئ وان یشی
ک ل س رووی ئ و ل ی و ن ل بارود خ کی ز ر س ختدا گوز ران
ئ ک ن.

ب کور تی ناو و کی داخواری و ئا مانج کانی خ کی ا پی یوی عراق
ل م بوار دا نگدان و ی باری قورسی ک ک بووی وو ا ت ک ک ل
ناو استی هشتا کانی س د ی پ شو و تا ئ ستا ک ئ کات ن زیک ی ۳۵
سا ب ب شکرا و ل ه موو ج ر پ ر و پلان و ستراتیجی ت ک ل
بوار ی بووژان و ی ئا بووری و گ ش کردنی ک م مای تی و دابینکردنی
خواست ب ن ت ی کانی ژیا نی خ ک ک ی. گ ر و رانکاری کانی س ش ی
گ ور ی ما و رانک ر ود سا ش ی تیر ریزم و دوو ب راب ر بوون و ی
دانیشتوان ک ی و چوون س ر ی ئاستی داخواری کانیان و گ ا نی عراق
ب وو ا ت ک ک زیاتر ل ۸۰ % دانیشتوان ک ی ج نشینی شار کان و
ل ولاش و ل ژ م کی ت تالیتاریی د ند ل س رکار ل برا و و بیا نووی ک
ن ما و ت و ب در ژ دان ب و ژ ر خان کاول و ب س رچوو ، ئ وکات
م ودا و مانا و ه ندی قووی داخواری ئا بووری کانی خ ک ل م
ا پی ی ن دا ووردتر ئ ناسین.

ئىتر ئىم وو تا بوو بى كىلاو يىكى دا ووخاو كىلايىكى و يىزى
ملى نى قوربانىانى هژارى و دىسكورتى و ژيانى ممرى و مژى
و ستاون و لى ملىش و دىس تا تدار تىك و ستاوى كى مژووى ۱۶ سا
تى م نى پى لى تاوانى گى ندى و هلىشىنى سامانى وو تا و مافىا
ئا بوورى حىزبى و مىلىشپاى سركوتگى و لى رانى سىاسى و حىزبى
خاوان مىليار ها دىلار و دىيان و سىدان دىاردى زى قى تى قىزىون كى
ئىتر هىچ گىكى بى پىكى و ژيان و پىكى و مانى وى ئى و دوو
جى مسرى كى ملىگى عىراقى نى هلىشتى وى .

دوو م : ئا مانجى سىاسى كانى لى پىنى عىراقى ئىم
۱۶ سا لى حوكم انى هلى موو با كانى ئىسلامى سىاسى شىعى و
هاوپىما نىتى ئىوان و هلىزى كوردى كان و هلى موو با كانى تى
دىس تا دىرى خست كى ئىوان لى پرسراوى استى و خىن لى بى ره مىنانى
ئى و بارودى خى كى پىشتر باسگران .

سىستى سىاسى دىس تا تدارى عىراق لى سىر بناغى دا بى شپوونى هلىز و
دىس تا لى نىوان هلى سى پىكهاتى ئىسلامى شىعى و سوونى كان و
هاوپىما نى قومى عىرى بى كانى ئىوان و هلىزى كوردى كان دامى زراوى .
ئىم سىستم گىرچى سىر تا بى ناوى دىموكراسى و بى دىل بى دىس تا
سركوتگى رى بى عىس لى لىان ئىمىكاو بىردى بناغى بى دانرا ، بىام
لى كردى و دا شتىك نى بوو جگى لى دا بى شىردنى دىس تا و چار نووسى
وولات ، بى مانا سىاسى و ئا بوورى كى ، لى نىوان ئىتتىلافىك لى و سى
گرووپى .

ئىمىر دواى ۱۶ سا تاقىكردنى وى زىر تا و پاش كردنى عىراق
بى شانىك بى كوشت و كوشتارى فراوان بى ناوى دژاى تى تىر رىزم و
، عىراقى كان و لى پىشپان و بىشى " شىعى " ئىم وو تا بى و
ئى نجام گىشتوون كى كوشت و بى ئىوان لى لىان بى عىس و بى تايدى
لى لى پىنى ۱۹۹۱ بى دواو ، تى نها بوو بى دىسما يىكى چىور بى هلىز
ئىسلامى شىعى كان لى پى ناوى گىشتن بى دىس تا سىاسى و بنىاتنانى
سىستمىك كى هلى موو سىنوور كى تى پىپى اند لى گى ندى و بى گى نى و
چاپلووسى و وى رانكردن و هلىلوشىن و دزىنى ژىرخان و سىرووى وى
و گى ياندى ئىوان بىم لى ژگار تارىك و نووتىك .

نموونى تاقىكردنى وى جى ماو رى خىك لى خوارووى عىراق بى وورد و
درشتى و لى كوردستان و لى ناو بى شى كانى تى خىكى عىرى بى عىراق
دووبار بوو و بى جىاوازى شىوازانى سىم و چىوسان وى سىاسى
و چىنا يى تى وى خىك ووبى ووى هلى مان بارودى خى سىاسى و ئا بوورى
بوونى وى وى لى بى تى تاقىكردنى و دا سىما كى خىكى عىراق

بەھەموو پەكەتە نەتەوایی و مەزھەبیەكانیەو و ووبەوو وستان و گەنە پەپەكەك و ئیئتییافەك لەحیزب و هەزى سیاسى ئاینى و قومى ، كوردستانى و عەراقى كە نەك نوێنەرایەتیی هێچ دەرد و ئامانج و ئاواتەكی ئێوان ناكەن بەكۆو ئێوان بە هەرموو مانایەك جەمى بەعسیان گرتەتەو و لەدرەژەدان بە سیاسەتە سەمكاری لەم ووبەتەدا .

جیاوازی ئێم جارە بزووتنەوای نا ئێزایەتیی عەراق لەچاو قەناغەكانى پەشوو زەرن كە من لەردا هەندەكیان ئێژمەرم :
١/ ئێم بزووتنەوای (بزووتنەوای نا ئێزایەتیی ، ئاپەین ، شەش یا هەر ناوەكی لەبەر) لەسەر بناغەى كەمەكە ئامانجى تەكەسە ئابوورى و كەمەكە ئابوورى و سیاسى ئاوەستاو كە پەيوەندیەكی ئێرگانیک پەكیانەو و ئێبەستە و لەكدانەبەن .

ئوت و سیاسەتە زایە ناو خەپشانەران پەمان ئێنەك : بارودەخى سەختى گوزەران و هەژاری و ژيانى كۆلەمەرگی خەك تەنها ئاكامەكی میكانیکی كاركردی بازای و ئابووری باو نیە لە ووبەتەدا . ئێو سیستم و مەدەللە ئابووریە لە هێچ شوێنەكی دونیادا بە ئێندازەى عەراق ئاكامى كارساتبارى بەهەم نەهەناو . ئێم داووخان و داتەپینەى گوزەران و گرتە قووەى خزمەتگوزاری لە عەراقى ئێمەدا بەرهەمى نەهەج و ئێبازی سیاسى و بەرنامەى دەسەلاتدارەتیی هاوبەشى هەموو ئوتە سیاسىەكانى بەشدار لە پەرسەى سیاسى عەراق كە لە ٢٠٠٣ دەستى پەكرد .

بەومانایە ئێو ئاستەكی بەرزى هوشیاری و دەرک و تەشخیسەكی دروست و نوێ خەكە كە ئیتر نە بەو فەریو ئێخوات كە ئێم با و ئێو لایەن تاوانى ئێم مەئساتە بخاتە ئێستە ئێوى تر و خەى لەقوتار كات یا لەهەبژاردنى داها توودا خەك بەكاتە چاوى خەك و نا ئێزایەتیی خەك بەكات بەپەیزەى گەشتەن بەدەسەلات و كۆرسی زیاتر یا سەرچاوى مەینەتەكانى ژيانى ئێوان بەگەتەتەو بە ئێوای ئێوان شیەن یا كۆردن یا ...

شیعارەكانى ئاپەینى ئێستا زەر سەریخ و ئێشن كە هێچ تەفسیرەكی جیاواز هەناگەرن (هەمووتان یانى هەمووتان) ، (كلا كلا للاحزاب) ، (باسم الدین باگونا الحرامیة) ، (لا سنیة و لا شیعیة) ، (نا بە ئێمەریكا ، نا بە ئێران ، نا بە توركیا ، نا بە سعودیە ، نا بە بەرزانی ، نا بە سیستمی بەش بەشەن ، نا بە تەیفەگەرى ، نا بە سیاسەتە نەتەوەپەستە ، بەكە بە عەراقەكی ئازاد و گەلەكی خەگوزەران و تاد) .

٢/ ١٦ سا ١٦٠٠ بـ ناوی شیعی و سوونی و کورد و عـرب وچـ ندین بیا نووی تردا پـکھاتـ جوراوجـرکانی خـکی عیراق ئـکرن بـگژیـکدا و بـشـوی بـرنامـ بـداـژراو هـز پـکھـنـرکانی هاوبـش لـدـسـا تدا خـک زیاتر و زیاتر بـشبـش و پارچـپارچـ ئـکن، ئامانجی ئـوان زـر دیار بوو بـبـام لـژـر چـندین دـمامکدا دیماغـجیانـ ئامانجی خـیان ئـشاردـو و توانیان بـ قـناغـک خـک فریو بدن، ئـستا لـجـرگـی ناـزایـتیـکاندا خـک یـکـدـنگ هـموو ئـو هـویـت و ناسنامانـ توو هـئـئـدن وپـداگری لـسـر بنیاتنانی ووـاتـک ئـکن کـ هاووـاتی بوون بکاتـ ناسنامـ هاوبـشی دانیشتوانی عـراق و ماف و ئـرکی ئـوان لـ سیستمـکی مـدنی و دیموکراتیکدا لـسـر ئـو بناغـی و نـک لـسـر شوناسی بـکـمـ و دژبـکی شیعی و سوونی و کورد و عـرب پـناسـ بکر و لـوـو ئـو نـگ و بـیـ جیاوازانـ بگـنـ بـ دیاردی سروشتی و لـسایـی پیکـو و ژیانی ئـو پـکھاتـانـدا مزاییکی کـلتووری عـراقی پـ دـوـمـند بکرت و بکرت بـ خـک بـ هـزکردنی سیستمـکی ئازاد و پـشکـوتوو و مـدرینی دیموکراتی نـک بـ پـچـوانـو هـر وـکوو ١٦ سالـ ئـیبینن، خـک لـخوارـو بـهـموو پـکھاتـ و نـگـکانیانـو عـودایـی پـکـو و ژیان و تـفاعولـکی پـزـتیف و ئاشتبخوازانـ پـکـو لـسایـی سیستمـکدا کـ ماف و ئـرکـکانیان بـیـکسانی وـکوو هاووـاتی پـناسـ بکات و ئـو حیزبـکانی تا ئـستای پرـسـی سیاسی بوون کـ بـ مـرامی خـیان لـژـر و دنی ئـم پـکھاتـانـیان لـدژی یـکتر ئـدا و لـسـریشـو لـناو خـیاندا براوبـش کـکی دـسـات و سـروـتی ووـاتیان بـشـئـکرد، ئـم ئاستـ لـ هوشیاری و دـرکی سیاسی لـناو خـکدا موژدـبـخشی ئاـوگوـکی گـورـی لـ میزاجی سیاسی و کـلتووری تاکی عـراقیدا کـ بوار بـ پـکـو و ژیان لـگـ بیر باوـی تایفی و مـزھـبی و شـفینـتدا بـرتـسـک ئـکاتـو.

٣/ پـداگری خـکی اـپـیوی عـراق لـسـر پـچانـو ی پرـسـی سیاسی تا ئـستای عـراق کـ لـسایـی ٢٠٠٣ بـدواو دـستی پـکرد، ئامانجـکی سـرکی اـپـینی ئـم پـردـلادانـ لـسـر ماهیـتی ئـو سیستمـ بـناو دیموکراتیـی کـ ١٦ سا ١٦٠٠ عـراق بـر و دواو ئـبات و لـ قـراغی وـرانکاریـکی گـورـدا ای گرتوو، ئـم پرـسـ سیاسی لـ ناوـکـدا بریتیـ لـ دابـشکردنی دـسـات لـسـر بناغـی تایفی و مـزھـبی و ناوچـگـرـتی و ووحی تـسکی ئیتنیکی لـژـر پـردی گـنـانـوی ماف بـ کورد و شیعی و چاری پاشماوـکانی بـعس، ئـمریکا ئـندازیاری ئـم مـدـلای دـسـاتدارتی بوو، ئـم مـدـل لـ کوردستان و باقی عـراقدا سـرچاوـی هـموو

نەھامەتیگانی ۱۶ ساڵی ئابووردوو بوو و درێژدان پێی ھەموو عێراقی گەیانەدوو بە لێواری کارساتی گۆرتر و مەیدانی تەراتەنی تیررێزم . ئێران و تورکیا و سعودیە و ئوردون دێستیان لێ وورد و درشتی چارەنووسی ئەم ووڵاتەدا ھەبوو وھەی.

ھاتنەمەیدانی ملیەنەھا خەکی عێراق و پیداکریان و قوربانیدانیان بە لێگەنەنێ ئەم سیستم زەنگی قەناغەکی پرشنگذار بە تاکی سادە عێراقی و کا بووسکە بە ھەموو پێکھاتەکانی دێستات.

۴/ ھاتنەدەنگی سەرتاسەری خەک لێ دژی دێستەوێردانی ئێران و پلانی جمھوری ئیسلامی ئێران بە کردنی عێراق و چارەنووسی خەکەکی بە پێژێرێک و ھەڵوێت بە دێستەوێردان لێ کاروباری ووڵاتانی ناوچەکە و چاری قەیرانەکانی ناوخی لێسەر حسابی خەکی عێراق توخمەکی تری ئەو ھوشیارێ نوێیەکی کە خەریکە لێناو دێی ئاپەنی ئێستاو لێدایک ئەبەت.

ئاپەنی ئێستای خەک بەدروستی ئەو خاڵی کردوو بە بەشێک لێ پلاتفەرماکەکی کە ئێران پشگیری و بگرێ ئێندازیاری سیستمی تایفی و ئاوووتی ئێستای عێراق و مەرجەعی ئایدیەلجیی ئیسلامی سیاسی شیعیی عێراق کە ووڵاتی بەم ئێژ و حاڵ گەیانەد. ئێران عوڵابی میلشیا شیعەکان و سەرچاوی نائەمنی و فیتنەیی ئەم ووڵاتەدا و ئەبە دوایی بەھەرێت بەنفووزی.

بەئێوێ وێکوو ھەندە لێباڵەکانی بزووتنەو و ھەزێ قومێ عێرەبیەکان کە ئێیانەو ھەموو ھەکارەکانی ئێزمەیی سیستمی سیاسی و ئابووری ئەم ووڵاتە لێچاوی ئێران بناسنەو ، من پەموای ئێستا گرێدانەوێ بارودەخی فەلاکەتباری خەکی عێراق بە ئێرانەو لێ عێراقدا وێکوو فاکتەرەکی سەرەکی ، تەشخیسەکی دروست و تایبەتمەندیەکی ئەم قەناغە و بزووتنەوێ شەشگەنەنی گەلی ئاپەنیو عێراق.

۵ / ۱۶ ساڵ تەراتەنی ئیسلامی سیاسی و پایگای بەھەزی ھەردوو باڵی سوونی و شیعیی ئەم بزووتنەوێ ، بەخاڵ ھاوبەش و ناکەکەکانیانەو ، ئێزێ و ئێزێ ئیسلامیەکانی بەتەواوی لێ چەپاوی ئەم قەناغە عێراقدا دێرخت. ئێستا حیزب و لایەنە ئیسلامیەکان خاوەنی مەژووێکی ۱۶ ساڵەن لێ کوشت و بە ، دزی و تالان ، گەندەبی و دێسبەین ، زەوتکردنی سامان و موک و ماڵی گشتی و ھە خەک ، دروستکردنی میلشیا و ئاوووتی چەکدار و تیرری نێیارانی سیاسی.

ئاستا بـ فـ زـ ی ئـ و ئـ ی هـ زـ ئیسلامیـ کان گـ اویانـ، ئیتر نـك
بـ تـ نها قـ وارـ سیاسیـ ئیسلامیـ کان بـ کوو ئیسلام و مـ راجیعی ئاینی
وـ کوو دامـ زراوـ و باوـ ئـك تـ ماشا ئـ کرـن کـ سـ رچاوـ و هـ کاری
ئـ و گوزـ رانـ تاـ و تفتـن کـ خـ ئـك ۱۶ سـ ی ئـ بـ قـ پـ ی
ئـ نا ئـ نـت. ئـ و ئـ وگووـ کی جـ رایـ تی گـ ورـ و بـ هـ زـ لـ عـ قـ ی
دـ ستـ جـ معیـ خـ کی خوارووی عـ راقدا کـ زـ مینـ یـ کی گونجاوی بـ هـ زـ
ئـ خوـ قـ نـ بـ بـ رپاکردنی سیستمـ کی علمانی و مـ دـ نی لـ عـ راق و
جـ هـ شتنی کاروباری ئاین بـ تا کـ کان لـ م و وـ ا تـ دا.

١/ د ستووری ع-راق بـڼـگـڼـام و چـترـکـ بـ شـرعیـتـدان و بـیاسایـکـردنی ئ و سیستمـی ک پـشـتر سـروشتـ سیاسـی کـیـمان باسـکرد. ئـم دـستـوور عـراقـی بـفـرمـی و یاسایـی کـردو و بـ و وـات و مـبـندی مـز هـب و ئـایـین و نـتـو و کـان نـک و وـاتـک کـلـسـر بـناغـی پـیـو نـدی هاو وـاتی ئـازاد لـبـرانـبـر دـسـات و یاسا دا دامـزرا بـت. بوونی پـکـهاتـی سوونی و شیعی و کورد و تورکمان ، ئیسلام و مـسیحی و دیندار و بـدین ، نابـبـن بـ بیانویـک بـ پـناسـکردنی ئـرک و مافـ یاسایـی کانی هاو وـاتی لـسـر بـناغـی ئـوانـ. هـر لـدرـژی ئـو وـشـدا و وـکوو بـشـک و تـایـبـتمـندی کـی پرـسـی سیاسـی تا ئـستای عـراق کـ ئـمـریکا داـژـری بوو، هـر سـ دـسـاتـکـی عـراق و اتـ سـر کـایـتی کـمار و سـر کـایـتی و زـیران و پـرلـمان لـسـر بـناغـی مـز هـبی و قومی لـ نـوان هـز سیاسـی شیعی و سوونی و کوردی کـانـدا دا بـشـ ئـکـرت و ئـتر هـچ بوار و دـرفـتـک بـ هاو وـاتی نا هـتـو و جگـ لـ یزبـستن لـ ناو دیواری ئـو پـناسـ تـایفـی و پراکتیکـکردنی ماف و ئاواتـ سیاسـی یاسایـی و دـستـووری کانی لـ ناو ئـو و چوارچـو و تـسـکا نـدا.

[illegible]

ئەممە ئېم پىرسەيدە خەرىكە بىنبەست ئەگات و دابەزىنى بىرچاۋى
 ئۆزى دەنگدەران لەدوۋاينىن ھەبشاردنى پەرلەمانىدا لە عەراق و
 كوردستانىش زەنگى مەزگى ئەم مەدەللە سۈا و پەپووتە بوو. بىنەم
 بىنبەستى عەفەۋى و خەبەخە و نەگەتەف جىاۋازە لەۋەى كە ئەمە
 لەگەنەپانى خەپىشانەدانەكانەۋە ئەپىنەن. ئەمە خەرىكە ئەو
 پىرسەيدە ئەچەتە قەناغەكى تەر و لە جەزگەى خەباتەكى سىياسىي
 سەرتاسەرىۋە ئەپەپە داخۋازىيەكى سەررەكەى خەپەكى عەراق . لەسەر

ئاي پلاتفۆرمى ئىم بزووتىنىڭ نا ئازايىتىدا نىقشلىق دىستور و پىرسىيىكى بىدىلى سىياسى سىردىردىنىڭ نىقى سىرجىم پىرسىي سىياسى تا ئىستى بىشەشەن و تايىقى و تىوافىقى ئىكەت كە دىستى ھەموو لايىھەنى پىرسىي ئىستى سىياسەت لى عىراق ئىبەت و لىجەنى ئى و خوازىرى جەگرتىنىڭ بى پىرسىيىكى سىياسى ناكەك لىگەن ئىودا .

ئى و پىداگىرىي شەشەگەنەن بى گەنىنى دىستور و كىو دايىكى پىرسىي سىياسى ناووزاوى ئىستى عىراق ، شىن و شەپەنى ھەندە لايىن و بى تايىبەنى پارتى دىموكراتى كوردستانى بىدوئى خەيدا ھەناو . پارتى و بىكىتىش (گەرجى ئىمىان نايىڭ خەي بىكەت سىوورە بىرلەشكەن و چاودەرىي ئوتى ۋوداۋەكەن ئىكەت كە پىرسىي سىياسى ئىستەشەرىي ئىوئى بى داۋەكە بى ناۋى كوردەۋ ھەم پىرسىي سىياسەت كەرنە و زەتكەرنە دىسەتەت لى كوردستان دىرەكە پەيدەت ۋ ھەم بى ھەزكەرنە ئى و مەرامەش لى بىغداش بى ناۋى كوردەۋ دىرەكە بى حوزورى خەي بەتەت ۋ بىشە سامانى كوردستان بىكەت بىدىارىكى ياسايى بى ئى و . جەگە لىۋەش پارتى تا ئىستەكەسى ۋ كىو عادىل عبدالمەھدىي دىسەكەۋەت كە پەپىشتى لى سەفەتەكەنى بىكەت لى بوارى نەۋت و بودجە ۋ پەيوئەندى بىغدا ۋ ھەرىم .

لىۋەش ۋاۋەتەر ، پارتى باش ئىزانەت كە دىسكارىي دىستور يا گەنىنى سەرتاپاى ئى و دىستورەي كە بىبايە ئىۋاندا بىۋەتەر پەنى ئىۋان خەي ئىكەت چە ۋ كىو " نەۋەزەرى كورد لى بىغدا " ۋ چە ۋ كىو ھەزەكە كە لى كوردستاندا ۋ كىو ئەمرى ۋاقىع بىسەر خەكەدا سەپاۋ . پارتى چەنكە گەشكەۋە بى گىانى شەفەنىزم باش لىۋە تىگەپىشتەۋە كە تەنەا بىرەھەنەنەۋە ئى ۋ شەفەنىزم لى ناۋە ۋەزەكەنى كورد ۋ عىرەبەدە سەنەدى مانەۋە ئى ۋ دابىن ئىكەت .

ھەشتە ھىچ ئەمەزەكە لى ناۋە خەپەشەندەرانەۋە نەدراۋە سەبارەت بى ۋ ماددانەنى دىستور كە پەيوئەندىان بىمەسەلەنى كوردەۋ ھەيەكەچى پارتى ۋ مەدىكارەكەنى دىستەن داۋەتە كەمپەنى ھەخەندەنى سەزە ۋ ھەستە كوردەيەتە بىسەم كەشە ئىۋان شەكەنە جەگە لى ترەس لى ھەشەكە لى ۋ چەترە ياسايەنى كە دىستور بى دىسەتەتى سىياسى ۋ ئابوورى ئىۋانە فەراھەم كەردەۋ . لى ۋ نەۋەشەدە دىيان فەقەتەم بىدەستە ۋ نەۋەسەر بىنەتە پاكە ۋ لىكەدانەۋە نادروست لى سەۋەتە ئاپەنىنى ئىستە عىراق لىۋەبارەۋە يا لىۋەزەرى كەرىي ئى ۋ گىانە شەفەنىيە پارتى ۋەروۋزانەدوۋەتە بىۋەن بى ھاۋەكار ۋ تەۋەۋەرى ئى ۋ چەۋەشەكارىي عەمەدىي پارتى .

شکستی ئۆ و ھۆلەن ، سەرباری شکستی ھۆلەن کانی سەركوت یا وادە و بۆلەن فریوکارانە لەلایەن دەسەڵات و ، نیشاندەری قوو و بەھزی و ئاستی بەرزى ھوشیاریی خۆکی بەشداربووی بزووتنە و نایەزایی تیی ئێستایە . ئێستا ئۆ لەدوای ئۆتۆشەشگەنە و ادیکال زیاتر ئۆ بە بە خۆسەتیی سەركەیی ئۆم بزووتنە و . ئۆتۆشەشگەنە و ھۆموو پلان و نەقشە یەفەرمیستەکان لەناو و و دەرو و نایەزایی تییەکان و ئۆم بزووتنە و زیاتر بە ئاقاری شەشەکی سەرتاسەری عەراقی ئۆبات .

گشت ئۆمانە نابە ئۆو مان لەیاد ببات و کە لەپرسەیی بەر و پەشچوونی تا ئێستا و قوو بۆونە و خەیدا ئۆم بزووتنە و یە و و بۆ و و زەر ئۆرک و پرسیار و لەپرسەراو تیی ئۆبەت و . ئۆ و ئۆرکانە ھۆم سیاسین ھۆم کەخراو یی و ھۆم فکری . درۆکەشانی ئۆم بزووتنە و کۆسپ و لەمپەری زەریشی لەبەردەم و بەخۆم نا و واتە پەش و کەش و کەموکۆیی زەر یەخەیی ئۆگرن .

١/ و و و و و تەعمیمی پلاتفورمی سیاسی ئۆم بزووتنە و ، واتە تاووتو کردنی نەقشەگای سیاسی ئۆم قەناغەیی بایەخی تایبەتی و سەركەیی ھۆی . لەبەژنگدان و شەنوکی و کردنی شیعار و داخواری و بیروباوەسیەکانی تا ئێستای بزووتنە و کە و تەکمیلکردن و پوختەکردنی لە یە میکانیزمەکان و رایە و پەکانی خودی بزووتنە و و دەرھەنەیی پلاتفورمەکی سیاسی پان و پە کە گەرنترین ئامانجە سیاسیەکانی ئێستای ئۆم بزووتنە و شەشگەنە لەخەیی بگەت ، خەراترین ئۆرکی ئابەران و چالاکوانانی ئۆم بزووتنە و یە .

ئێتر ئۆم بزووتنە و یە ئۆبە ئۆ و چوارچە و یە تەکبەشکەنە کە ھەر بە نا بە سیستمی ئێستا و سەرجەم بارودەخی ناھەمواری ئێستای و و بەتەکوو ئۆرکەیی تە بە و و و و و یە پەزەتیفی خەیی بایەکان . بزووتنە و نا و تەنھا داخواریی نەگەتیف بە سەركەکانی بزووتنە و کە گونجاو بوون و قەناغە داھاتوو خوارکاری پلاتفۆرمی سیاسی و کەمەیی تیی مەسئوول لەبەرانە سەرجەم کەمەگەیی .

٢/ شەوازەکانی خەباتی ئێستا و تاکتیکەکانی نایەزایی تیی ئۆزانە پەویستیەن بە تەدقیق و ئۆوگە و ھۆمەنگ کردن . شەش کە بوو بە ووداوی ئۆز ھونەرکە ئۆبە فەری ووردەکاریەکانی بیت ئۆگینا قوربانیی زەری ئۆ و ھەزی زەر بەفەیی ئۆدە . بە تەنھا درۆکەشانی شەوازەکانی خەباتی ئێستا ، ئۆنگ بە ھەر لە شەشگەنە ئامادە لەمەیدان بێت و ھەزەکانی سەركوت چاوەوانی ئۆ و بکەن .

ههنگرتوو. ئو گیانی برایتی و هاوخ باتیی لیدی ایپینی ئمموو لئاو خهکی عیرا قدا سرددند ل بیست سایی ابووردودا نموونی نه بوو.

نادروستترين شهـوۍ بـڅـورد بـمـ جووـاـنـوۍيـ ئـوۍيـ كـ
 ئارـزوومـ ندانـ و لـ بورجـ عاجيـكانـوۍ سـقـيـ باـتر و باـترـ
 ئاـمانـجـكانـيـ دـسـنـيـشانـ بـكـيـنـ ولـوۍوۍ پـتـايـ اـديـكـالـيـزمـيـ ناوـمـشـكـيـ
 خـمـانـيـ تـياـ بـتـاـ بـكـيـنـدۍوۍ و فـشـلـيـ سـيـاسـيـ تـاـ ئـسـتـايـ ئـمـ ياـ ئـوۍ
 لاړـنـيـ پـ تـيـمـارـبـكـيـنـ.

بزووتنډوې ئېكتېبېرى عراق كاردانانوېكى سروشتى و ئېسېل
لېبېرانېر تېراكوماتى چل سا سېركوت و بېمافى و غىابى
دادېروېرى و يېكسانىي ئابوورى و كېمېلېيېتى كې ۱۶ سا لېمېوپېش
وېهمى چارېسېركردنيان تيايدا چاند بېمېام هېچ بېرېكى نېبوو. جگ
لېوش ئېم بزووتنډوې نېفې خېبېخې ئېو هېموو حېزب و لايېن و
هېزانېش كې زياتر لې سې دې پېيامى شېش و ئاېوگې و مقاوېمېت
ئېدن بېگوې خېكى بېشمېينېتى ئېم ووېلاتېدا بېئېوېى بتوانن
سېنگېرېك لې خېباتى ئېواندا لېبدېن و كېكى بېچووكېش لېسېفېرى پې
دېردو ئازارى ئېواندا بگېن و ئېستاش سېرگېرمى فېسېكېنى
ووتنډوې دېرسى اديكالىزم و ديارىكردنى مواسفاتى بزووتنډوېى ”
معلب ” وېتكردنډوېى هېموو شت و ديارىكردنى سېقفى بېرزتر و
بېرزترن بې ئېم بزووتنډوېىش.

ئەم بزووتندۆيى كۆتايى ھەنا بە مەژوويىك لى كودى سىياسى لى
 ۋىراقدا و جارلىكى تر و پاش چەندىن دىيى بەغدا و خوارووى ۋىراقى
 كردۆيى بە ناۋەندىكى سەركىي ئازادىخوازى وسەدەي ئىنسانى
 دۆقخوراۋ.

و ڪو و هـ مو و بز و و تـ و و ڪـ مـ لـ اـ يـ تـ يـ سـ ر و شـ تـ يـ ڪـ اـ ن ڪـ پـ وـ يـ سـ تـ يـ ڪـ مـ لـ اـ يـ تـ يـ ئـ يـ اـ ن خـ وـ قـ نـ تـ نـ ڪـ زـ اـ دـ يـ فـ و و تـ ڪـ رـ دـ نـ يـ ئـ اـ يـ دـ يـ لـ جـ يـ بـ ن ، بز و و تـ وـ يـ ئـ سـ تـ اـ يـ خـ ڪـ يـ عـ رـ اـ قـ مـ يـ دـ اـ نـ ڪـ بـ سـ ر هـ لـ دـ اـ ن و بـ شـ دـ اـ رـ ي و هـ اـ تـ نـ مـ يـ دـ اـ ن و تـ فـ اـ عـ وـ لـ يـ دـ يـ اـ ن بـ يـ ر و بـ ا و و تـ وـ ئـ يـ ڪـ مـ لـ اـ يـ تـ يـ و دـ يـ دـ گـ ا و و تـ يـ سـ يـ اـ سـ ي و سـ رـ نـ جـ اـ مـ يـ ش لـ و شـ وـ نـ دـ ا لـ نـ گـ ر ئـ گـ ر ڪـ هـ ئـ يـ و و ر د بـ يـ ن و سـ يـ ا سـ تـ ي و ا قـ يـ عـ بـ يـ ن و تـ ا ڪـ تـ يـ ڪـ يـ دـ ر و سـ ت و د ا يـ نـ ا مـ يـ ڪ و مـ ر و نـ تـ يـ سـ يـ ا سـ ي بـ يـ دـ سـ نـ يـ شـ ا ن ئـ ڪـ ا ت و پـ لـ ڪـ شـ ي ئـ ڪـ ا ت بـ يـ .

عدنان کریم

سد نی

ز ق م ری ۲۰۱۹

گیانی تہ قیو لہ خہونہ شعیریہ کھی ئازاد ئہسودا ... لہ تیف بوار

دہ قہ شعیری (پہ بھ کلکی شہر کی نوستوودا ئنم) ی شاعیر ئازاد
ئسوڈ بہس وەرچہرخانی فہرم نیہ، بہ کو دژہ باوی بونیات و وئہو
تیماشہ، شتہ لہ دادایی و سوریالیزم و فرہیدزم و تہ نانت
رووبہر کی گہورہش بہ خہونی داہہنہرانہی تہدا ہہیہ، یان روونتر
بہین ئہو دنیاہی زہر نزیکہ لہ روحہوہ، ئہم دہ قہ شعیریہ نہک
ہہر لہ شہودا سہرنجہ اکہش و جیاوازہ بہوہی دہہکان بہ پہی
ہہناسہی دیمہنی کہ پلہکان درہژو کورت دہبنہوہو سہرواو مہسیقای
تایبہت بہ خہیان ہہیہ کہ لہ گہہ تابلاہی ہہر کہ پلہیہ کدا
یہ کدہ گرنہوہ، بہ کو پہرہ لہو دیمہنہ ترسناکانہی لہ خوار ژیریہوہ
زہرہک لہ ئہمہ دہت بہ دہروونیداو بہ نام ناتوانہت دہرہینی لہ
بکات، تہ نانت زہر جار وئہکان وہک ئہو وئہ سہیرو ئازار بہخشانہی
ناو خہونی کاتی لہرزوتای نہخہشی لہدہت، ئہوہی پیی ناخہشو لہ
خہمہاندنیدا نہبوہ دہبینہت و ہہرچیہکیش دہکات لہی رزگاری
ناہت، خولہک و کاژہرو چرکەش لہو زہر جیاوازترہ لہ پلہوانہی کاتی
ئہم دنیاہی، بہو تہ نانت کہ کردنہوہی پلہچہوانہکان و
نہگونجاوہکان و یزکردنی پارادہکسہکان و وئہ دواہی وئہی تازہی
خودی شاعیر یہک لہ دواہی یہک ہہشی خوہنہر کہ لہ پچہی ساتہکانی خہیان
دہکەن، ئہمہ راستہ چونکہ لہ دنیای روحدا قہوارہی تہنہکان
گہہانیان بہسہردا دہت، دہکرہت دہی خوہنہر توشی ہہہنجدان بہت
کاتہک پەنجہیہک ببینہت ہہندہی کیوہک و ئہستہرہیہک ہہندہی
ہہماتہک، لہم شیعہردا شاعہر توشی لہکئہہسکانی تہمەن دہہت و
جارانہک خہی بہ پیری دہبینہت و لہ پلہکدا گہنج و پاشان منداہی،
ئہم تابلا چہہ سوریالیانہ زہر جوان تہعبیر لہ خودہکی شہواوی
ہہہاتوو دہکات لہ ہہموو ئہو کارہساتہ مہدہرنانہی شاعیری بہو
دہردہ بردووہو بہکونہ رەشہکانی گہردوون کونی جہرگی شاعیریشی
تہنیوہتہوہ، جا لہرہدا دہہت بہ خوہنہری رمانسی بہہین گہر بہ
دواہی چہشہی باوی رەزم و سہزدا لہم شیعہردا دہگہہی باشتہ وایہ

خٚت شه کٚت نه که یت، چونکه لٚره دا هٚر دٚٚٚ کیش ده کرٚت وه کو
با به تٚکی سٚر به خٚو په یوه ستدار به ٚشته و با به تٚکی تری گٚردوونی و
زانستییه وه لکا بٚت و پٚویستی به سٚلیقه ی که سٚکی خاوه ن مه عریفه یه
مامه ٚه ی له گٚه ٚدا بکات و راقه ی بٚ بکات و له دووی بچٚت و
دٚزرانه وه ی نوٚی به دوا دا بٚت:

من هٚٚٚ اتووی ناو بورکانی تابلٚ یٚ کم؛ شلٚ بٚردی ئا گراوی لٚ
ئٚٚٚ ژایٚ سٚر کاشی پشانگا

تا کار ده گاته ئه وه ی خود هٚنده بچوک و جیاواز ده بٚت له ناو
تابلٚ یه که وه له گٚه بورکانه کاندٚ دٚته دٚره وه و پارادٚ کسی
(شله به ردی- ئا گراوی+) وه سفی ئه و دوو دنیا جیاوازه ی واقع و
ئه ندٚ شه یه که شیعره که کاریان تٚدا ده کات.

ئیتړ لٚره وه به شٚکی تری ئه کشن ده ست پٚده کات دوا ی ئه وه ی
له سٚره تادا شاعیر وه سفه کانی ته نی خود ته واو ده کات و دٚته سٚر
رووداو و پٚشها ته کانی ناو ئه م کابوس و خه ونه ناخٚ شه، ئیتړ لٚره وه
به هٚموو ئه وانه ی خوار ته مه نی 18 سا ٚ ده ٚٚٚ ین باشتړ وایه خٚتان به
خوٚندنه وه ی ئه م شیعره وه سه غٚت و شه پٚٚٚ و نه که ن، چونکه زٚر زیاتر
له دیوی ماتریا ٚ رٚده چٚته نٚٚ و ئه و جیهانه په نهانانه ی له چیرٚ که
ترسناک و فلیمه کانی ترس و تٚقاندنٚدا پٚشچاومان ده که وٚت، ئه و
دیمه نانه ش له ٚٚٚ گای ٚیکٚردی شیعرییه وه له مٚشکی خوٚنه ردا چاپ
ده بٚت و له کاتی ته نیایی و شه و خه و چوونه سٚرئو و ... تاد
دٚنه وه پٚشچاوی:

ٚٚٚٚ سکٚ پٚیکٚری دٚستٚکی زل، بٚ ٚیتمٚکی ٚٚٚٚ، بٚ نووکی پٚنجٚ لٚ
پٚنجٚ رٚٚ کم م ئٚدات

بروسکٚٚ بٚ تٚوقی سٚرما دٚٚ. گوٚٚٚ ٚٚٚ شٚکانی دٚوری گورچیلٚ م لٚ
دٚممٚوٚ سٚردٚردٚنن

بٚ دٚرپٚی کورتٚوٚ خٚم ئٚٚ گٚٚ یمٚ داٚان؛ جیٚٚ جیٚی دٚرگای واٚا.
زٚٚی کٚوچکی هٚٚدراو لٚ متبٚق. نٚٚٚٚی دووکٚٚٚ و، زیٚٚی جنٚ کٚٚ
لٚ ناکاو گٚٚٚ پی توالٚت دائٚٚ گیرسٚ

شوٚنپٚی تٚٚی سٚر پٚپلیکانٚکان. پارچٚ شووشٚ و دٚمامکی نیمچٚ
سووتاو.

کلکی مارٚٚٚ ئاوی توالٚت ئٚٚ شٚٚٚٚ قٚندٚ و خٚی ون ئٚکات
دٚست بٚ دٚسکی دٚرگا ئٚٚ یم؛ قیژٚی لٚوٚ هٚٚٚٚٚ ستٚٚ
لٚ ناو لیک و ئارٚٚ قٚدا لٚخٚو ٚٚٚٚٚ چٚٚٚ کم؛

وهک چٚن له به شی سٚهه میشدا ده گٚینه حه قیقه تی زٚرانباریه کانی
مٚٚرووی کٚن و نوٚی مرٚقایه تی و ته واونه بوونی کٚشه کانی نٚوان
ئاده میزاده کان و شیکاریی ئه م هٚموو رووداوه کٚن و نوٚیانه له
نهستی شاعیرو گٚٚٚٚٚ پنه کانی ده روونیدا، به ٚام پٚ پٚ له کٚلاژو

ټاوانه بوونی مژوو د ږین و نړیکه کان، له ووه ده مانه و ټ بگینه
 بهر نجامی هم هموو شهکت بوون و نائارامیه و چ نیش لوی دهر باز
 ببین، بهلام ب سوود له باز نه یه کی داخراودا ده سو ینه ووه ته ژی له
 کارا کتري فلیمه سینه مایه سهر سو ه نره کان، ده ب ټ خو نهر ب
 تگه شتن له ورده کاریه کانی هم کاره شیعریه نه پشت به س ز
 ببه ست ټ نه به ټاوه ز، چونکه دهر هاو یشته کان هی هیچ کام له و دوو
 دنیا یه نیه، ل ره ووه گرنگی د ټ خه نه زانراو و په نهانه کانی بوونی
 ټاده میزادمان ب روونتر ده ب ته ووه، تا پیر سین چی وای له شاعیر ګ
 کرد هم دیمه نه سهرانه بئافر ټ ټ؟ گهر بوونی نه ب ټ له دنیا کانی
 پشت دنیا ی واقیع و ل ټ ټ یکی ټام ټ زان له گیان و جهسته، هم باره
 دهر وونیه پ ش ه زان و ب ټ ټ قره ییه ده ک ټ دهر ب ټ ی حا ه ت ټ کی د ټ خی
 خودی شاعیر ب ټ که نامانگه یه نه ته هیچ و به ج ټ ټ که له ج ره کان له و
 د ټ ټ ه یه دا بمانه ټ ټ ته ووه، جگه له ترس و د ه راوکه، یان کانگای
 دهر وونی پ له نه هامه تی و شکسته کان ب ټ و به و خونه ناخ ټ شانه
 ل ټ کدانه و رافه یان ب بکر ټ، که واته هم زمانه پ هونه رکاریه
 کارامه ییه کی مه عریفی و ټاگایی له پشته ووه یه که ده توان ټ دهر ب ټ ین
 له پشکی خودنا ټاگای ټا ټ بکات، ټاوه اش خو نهر به پهر ټ شوه له گه ټ
 شاعیر دا ده یه و ټ دهر گاو ټ ټ گایه ټ بد ټ زیته ووه تا له و کابووسه
 مه ترسیداره رزگاری بکات که خستوویه تییه ناو ټو دنیا پ
 ته لیسمایه ووه، بی ټه ووی له گیان و خون ت بگه ین ناتوانین له م
 ده قهش ت بگه ین، ټو دوو دنیا یه ش همووان ټه زموونی ده که ین و پ ټ یدا
 ت ټ په ټ ده بین ب ټ ټه ووی شت ټ کی ټاوه اش له حقیقه ت و کونه یان
 ت بگه ین، هه روه کو ټ ټ یوار ټ ک واین به بن س به ره که یاندا ت ټ په ټ ببین
 و شت ټ کی ټه و ت ټ شمان له یاد نه م ټ ټ دوی ټه ووی له و خونه ناخ ټ شانه
 ب ټ دار ده بین ه ووه ناشگه یینه هیچ سهره داو ټ ټ چونکه ز ټ رمان ماوه
 ټاوانه خودی ټه و جیهانه پ جادوو و ته لیسمایه ببین.

جوو ټ کان ل ټ موسا یاخی ټ بن و ب د وری گ ل ټ کی ز ټ ټ یندا ټ ټ خول ټ ټ و
 ل ټ ش قام ټ کی ق ټ ټ با غدا ل ټ شگری ټا شووری ټ کان ب ټ تیر و ک ټ وان ټ و
 مارش ټ ټ ک ټ

ق ټ ش و ف ټ ل ټ کناس، پشت ل ټ ی ټ، د ه ټ نگو ټ ټ ن ټ و ل ټ گ ټ ټ ټاوانه
 دان ټ و دا رووی د ټ مانچ ل ټ ی ټ ټ ټ ن ټ...

ه ټ زاران با ټ ند ل ټ ژوور س ټ ری پیر م ټ رد ټ کدا ټ ټ فن؛ ل ټ ج ټ نگی
 رزگاریدا پا ټ ټ وانی نه ت و و یی بوو، ټ ستاش نیمچ ش ټ
 مر ټ ټ کی در ټ ټ ک ل ټ ی ب د ټ ست و قاچ، ل ټ پ ټ ستی مار، ل ټ قوژبنی بنمیچی
 دارینی نرمی ک ټ خت ټ کدا، ش ټ ی پارتیزانی ل ټ گ ټ ټ جوتیار ټ کدا ټ ټ ک ټ م ب
 خاک ټ ناز ټ و ب ټ م د ټ

په به کلکی شلر کی نووستوودا ئننم. خم به ورچکدا ئکشم. په
له مار کی سه هئککوکو و ئککوم س ر پشی تیمساحک
له ناو لیک و ئار قدا له خو و ائچککم؛

ز ر ده هئکت له سهر ئم شيعره بوهستين و بدوین بهام من له ره دا
هر ئم سهره قه همانه مخسته روو تاكو ببته دهر وازه يهك به
خرشاندنی ئو خو نهرو نووسيارانهی دی كه ئم ده قه جو لاندنی و
جياوازی و نو بوونه و هيان تدا بينيه وهو درک په کرد، نه وهی جی
خشا ييه هنده ده وه مه نده به لایه ن ج راوچ ره کانی ده کت له ز ر
رووه وه له سهری بوهستين و وتو ئی بکهین، شاعیر خامه کهی کم
به کار دئکت و بهام ده زانکت چی ده نووست و چن ده نووست و ئه مه ش
خاک کی په زه تیقی که مو نه یه له م د خه دا که قهیرانی رشفکری و
بگره خو نه واری له ئارادایه، وهك چن ئاواتمان ده خواست زمان و
گوتاری شیعری کن و دووباره مان له شیعر کی وهك (هنگاو کانی
تارما ییك) بهرچاونه که وتایه وهك ئاوتخواستن به بوون
به: (شلر کک یك به دست منا کی بهرگ داداوی به لاند و) یان
نه فریند کی راسته وخ له واقعی کی ناته بای وهك: (ووباری در
وپا نتایید کی په له خیانت وق دپا کی په له دمامک) که ز ر له
شاعیره کان پلشتر له شیعره کاند ئامازه یان پداوه، یان دروشمه
ککه نه کهی شاعیران (خون به ئازادی خاک و بینن) یان ساده بوونه وهی
زمانی شاعر تا ئو راده یه وهك شاعیر کی دی له (دهنگه کان) دا له
شیعری (له سپت مبردا) بکت (چند خشل لگت ت... د ربه ینی
شعر. چند به تام... گوگرتن له ماملی... ژبی دنگت... چند
ناسکتر... ئیسما عیل سا بووری) یاخود شاعیر کی تری له بری و نه گرتن
له ساتی خو نده وهی کت ب کی گهره ی شایسته وه ته نیا لیفلتک
به دهسته وه بگرت و و نه که بچرک دئکت ز ر سادانه و دوور له هه موو
هونه رکارییه کی شاعر وهك له شیعری (گوناح و بف و نککی ها) دا
ها تووه بکت:

دوعای کارام شخکت به بهرک و
دوان بهم بهر و به و بهری ژر س رینت
گوا یه له چاونه فس و
قزاو بهلا...

دورت بخن
خزم و خزان و قومان نی نزیگیش
پیرزت کن و
چژن و هانگت له بگن

بېلشېفېزم چې بنډما يې کی ننټرناسیونالی گډی؟ حزبې کرکاری یان حزبې کېم نیستې کان... ئاسې کمال

لادانی بېلشېفېزم لې بنډما کانی ننټرناسیونالی کرکاریان بریتیې
لې گډیېنی پېناسی حزب وېک بېلشېکی تایېت لې چینی کرکاری کې
خېتکی سیاسی و بېرنامېکی دیاریکراوی هېی، نېک وېک حزبې هېموو
چینی کرکاری، کې مارکس و ننګلس پېناسیېان کړدېوو. لېکدانېوې
نېم لادانې گرنګ لېم لېککېینډوېیډا چونکې، یېکېم، زېربېی
مېدیلی حزبې کېم نیستی سېدې ۲۰و۲۱یش پېیېو لې مېدیلی بېلشېفی
دېکېن و نېم بې مېدیلی حزبې چینی کرکاری لېقېم دېدرې و نېم
یگری بېردېم یېکگرتوبونی چینکې و دېورگېانې بېلشې شېنېر و
کېم نیستېکې چینی کرکاری وېک یېکڅر یاخود یېکگرتوکړی چینکې
و مانېوېیټی لېپراوېز و سېکتی پاسیفدا. دووېم، ناسینی نېم
لادانې نېو خا شېن دېکاتېوې کې بېچی نېم مېدلې لې حزبې
کرکاری ئیمکانی هېی بگې بې حزبېکی بورژوازی و بیرکراتی لې
کاتی سېرکېوتنی شېش و گرتنې دېستی دېسېاتدا. سېهېمیش، ناسینی
بنډما کانی حزبې کرکاری و جیاوازی سېرکې لې مېدیلی بېلشېفی حزبې
و بېم پېیېش ناسینی مېدلی نوی کېم نېزمې چ وېک حزب و چ وېک
دېسېات و بېرنامېی ئابوری.

بې چونې ناو نېم باسې پېویستې سېرټا نېو بنډمایانې
ننټرناسیونال بېینډوې و و کې پېیوېندی بې پېناسیېی حزبې
کرکاریوې هېی و دواتر مېژوو و پېرېسېی گډانکاریېکان لې ناو
حزبې بېلشېفیدا شې بکېینډوې.

ننټرناسیونالی یېکېم وېک یېکېم ټکڅراوی سیاسی کرکاریانې
نېورویا لې نېکتېبېری ۱۸۶۴دام زرا. یېکېک لېبنډما سېرکېکېکانې
نېم یېکڅراوېیې بریتی بوو لې:

“خاې چوارېم. نې بې هېکېکانې دابېشېونی پېشووی نېوبزوتنډوېی
کرکاری دوبارېنېکړنډوې و داوای یېکگرتنی خېرای هېموو بېلشې
دابېاوېکانې بزوتنډوېی کرکاری بکړې.” 1 لې دواې شېشې کېم نېی

پاریس له سټېټېمېري ۱۸۷۱ و مارکس له نټرناسیونالدا پېشنیاری بېیارک دکا سټبارت بې دروستکردنی حزب سیاسیهکانی چینی کرکار و دواتر له سالی ۱۸۷۲ زیادکردنی ئېم خاېانېش تېدا دېبټ بېیار، که بېزېرینې دېنگ و چې ند دېنگېکی ناازی و دېنگی هېپساردوو (۲۹ بېرامبېر بې ۵ و ۸).

لېم بېیاردا ئېم بڼېمایانې تېئکید لېکراوې: "۱. له خېبات دژې دسټېټاتې هاوبېشی چینې موکدارکان (سټرمايېداران و خاوان زوېکان) کرکاران ناتوانن وېک چینېک چالاکی بڼوېنن تا خېیان وېک حزبېکی جیاواز و دژ بې هېموو چینې موکدارکان یېک نېخن. ۳. حزب بې یېکگرتوکردنی ئېو خېباتې ئابوریې که کرکاران خېیان دېستیان پیکردو و له هېمان کاتدا بې بېهزکردنی ئېم خېباتې دژې دسټېټاتې سیاسي سټرمايېداران و خاوان موکدارکان. ۲"

ئېوې لېرېدا هاتو هېمان بڼېمایې که مانیفېستی کهمې نیست ایگېانېدبوو که "کهمې نیستېکان حزبېکی جیاواز له بېرامبېر حزبېکانی چینی کرکار دروست ناکن، یان کهمې یېک بڼېمای سیکتاریستی تایېت بې خېیان دانانېن که بزوتنېوې کرکاران له و شک و قاطعې بدات. ۳" ئېم هېنگاو بې دامېزراندنی حزبې سیاسیهکانی چینی کرکار وېک ئاستېک له گډشې سیاسي بزوتنېوې کرکاری هاتې ئارا، وېک بېرئېنجامی کاریگېری نټرناسیونالی یې کهم له سټر ئېم بزوتنېوې یې نېک تېنیا له ئېوروپا بېکولې ووسیا و ئېمریکاشدا حزبې سیاسي کرکاران له سټر ئېم بڼېمایانې دامېزرا. له نېو سټشیل دیموکراتیدا جیاوازی سټبارت بې فېرم و ناوېرکی کاری حزب هاتې ئارا، که هېرکامېیان بې جېرېک لایان دا له و بڼېمایانې نټرناسیونالی یې کهم بې پیویستی حزبې سیاسیان دانا بوو .

فېرمې یې کهم باسی له یېکخراوې فراوانی جېماوېری سیاسي دېکرد که بېشداری کاری پېرلېمانی و ټټرنامېگېری و کاری جېماوېری سټدیکایې دېکرد، بېټام له سټر شېش و گډېنی سیستېمی سیاسي خې لادېدا. هېروېک ئېنگلس له خنې له بېرنامې ئیرفېرتدا ئاماژې بې مېترسی ئېم "ئېپېرتېنېزم" کرد که له قاطعې پېرلېمانتاریزمېکی بې دسټېټاتدا دېوې ئامانجې سیاسي بزوتنېوې که بېرټېسک بکاتېو. 4 له بېشېکانی پېشودا بې درېژې باسماں کرد که چېن مېیلېکی ئېپېرتې نیستی و ریفېرمیستې بڼېماکانی نټرناسیونالی کرکارانی گډې سټبارت بې ناوېرکی کاری حزب و دواتر چېن حزبې سټشیل دیموکراتېکان بونې بېشېک له مېدلې سټرمايېداری دېوېتی و

پەرلەمانى بورژوازى ،كەچىتر بىرنامى شەكىللىنىشى سىياسىيەتتە
 لادىستور و بىرنامىيەنىڭ نەمەسلىم بىلەن داۋامىيەتتىكى گەۋدىنى
 ئىمىنەنمەسلىك لايىھە بىلەن فېزىمەت دىگەن.

لادانی بـلشـفی لـ بـنـد ماکانی ئـنـتـر ناسیونال بریتی لـ پـنـاسی حزب واک بـلشـکی تایبـت لـ چینی کرکار کـ خـتـکی سیاسی و بـرنامـیـکی دیاریکراوی هـیـ، نـکـ حزبی هـموو چینی کرکار.

ئەم پەرەسەي گەڭەنە لاي بەلەش فەيزەم ئەلەوزتەرە لەچاۋ گەڭەنە سەشال ديموكراتيدا. چونكە؛ يەكەم ، لەلەوسىادا دەورانى شەشەشى ديموكراتى بورژوازى بوو و ولە چىنى كەركار بەشەك لە ھەزى ئەو گەڭەنەكارىيە شەشەگەنە بوو و بەمەش زەمىنەي دروستكرد بە ئەوەي بەلەش فەيزەم وەك بەشەكەي شەشەگەنە خەي لە مەيلى يەفەرەمىستى سەشال ديموكراتى و مەنشەفەك جىابەكەتەو و ئەم كارە وەك پەويستى شەشەش لەقەتەم بەرە. دووەم، ھەشەست بەرامبەر بە شەشەي جىھانەي يەكەم بوە مەسلەلەيەك كە چىنى كەركار و بزوتنەوەي سەشال ديموكراتى شەق كەرد و دىسانەو جىابونەوەي بەلەش فەيزەم كەردە واقعەتەكەي سىياسە. سەھەم، بەلەش فەيزەم تا كاتى گەرتەنە دەسەتەت وەك حزبەكەي نەھەنى و نەمچە نەھەنى كارى دەكرد كە ھەموو كارەكتەرەكانى وەك سەشال ديموكراتەكانى ناو دەسەتەت و پەرلەمان دەرنەكەوتەو و ھەمىشە لەبەرەي ئەپەزسىنەدا بوو.

سەرڕووی ئێم ئاوازی زینیش بەبەرامبەرمان دەگەڕێتەوە. زوو کەوتە بەر ڕۆژێکی تر. تسکی 5 ڕۆژێکی 6، وەک فەرمانێکی حزبی جیاواز لە سەشیال دیموکراتی و کەم نێستی سەرڕووی سەدەیی بیست بۆ لێوێکراوە. بەبەرامبەرمان کاتی شەشێکی ئێکە بەردا ئێم دەوێتێکی بەلشەفیی جیاوازی سەرڕووی خێڵێک بەرمانی ئێنێرناسیونالی یەکەمی کرێکاری نیشان دەدا کە لەڕێدا دەینێت سەر بەسکردنی.

لین تر تسکی له سالی ۱۹۰۴ دا له خنډی له م م دیلی هی حزبی
بش فیدا له کتبی "ترک سیاسیکانی ئه م" دا د "ئ م شوازه"
له سیاستی ناوخی حزبا به د خک کتایی دت که ا بهری حزب
جگای حزب و دواتر کمیتهی ناو ندی جگای ا بهری دگر و
سر ئه نجام یکه دیکتاتور جگای کمیتهی ناو ندی دگر و د خک
دروست د به که کمیته حزبی کان به به بشداری ج ماو ری خک
هه میشه سیاسه ت کانی خه پان ده گن. " 7*

ئەم سەنترالیزم بە تەئەری جەنشینى حزب و نوڭزى رايتى چىنى كىكار دىگات كەلەخواروۋ باسى دىكەين. بىۋاقىت ھەر لىم دىۋورەيدە داۋاملاشتۇرۇلغان كەسپىي رىگەلەندۈرۈش تەرىپى بىلەن فېزىم گىرت كەپپەيۋست بوۋ بىلەن دىسپلىنى ناۋ حزب. بىلەن فېزىم كاتەك حزب دىكەتە نوخبەيدەكى ناۋ چىنى كىكار ئەۋا پەۋىستى بىلەن زامانىۋىي جەمئىيەت دىسپلىنىش دىكەتە

کک جيا وازم لږو څه ديسپلينۍ کي چيني کرۍ کار لږ څه با تي چينا يۍ تيدا نيشاني دږدا .

[illegible]

ئۇم سەنتراليزم و ديسپلین لاي بولش فيزم كاتك تەدگەين كە
 تىلەرى جەنشىنى لاي لينين بەكامەي دەرەتتە وو لەكاتى دەسسەتەدا .
 لينين لەكتىبى "نەخەشى چەپپەوى مانا نە لەكەمەنيزمدا دەتتە"
 ھەمو كەسەك دەزانە كە جەماوەر دابەش دەبە بەسەر چىنەكاندا ، و
 دژايتە جەماوەر بە چىنەكان نامومكىنە تەنبا بە دژايتە زەرەبە
 زەرەنە ، بەبە دابەشكەرنە بەپەي سىستەمە بەرھەمەنەنە
 كەمەلەيتە ، بەو تەوژانەي كە جەگايتە كى تەيەت لە بەرھەمەنەنە
 كەمەلەيتەدا دەگەرنە ، و چىنەكان بەشيويتە كى ئاسايتە ، لەزەرەبە
 كاتەكاندا ، لائە كەم لە وەتەنە مەدەرنە ھەوچەرخەكاندا ، حزبەكان
 پەشەويان دەكەنە ، و حزبە سىياسىەكان ، بە شيويتە كى گەشتە ، چەندە
 گروپەكە تەقەربەن جەگەر لە كەسانە زەرە ناسراو و بە نفوز و بە
 تەجروبە و دەبرەنە پەشە ، كە پەيان دەتتەن سەرەكەردەكان . ئەمانە ھەمە
 سەرەتە ئەجەدەيەكانە ، ئەمانە زەرە سادە و ئەشەن . " 3 لەلەو لينين
 بەو ئەنجامگەرە دەگا كە " دىكتاتەريە تە حزب و دىكتاتەريە تە
 چىنەكە ؟ و دىكتاتەريە تە حزبە سەرەكەردەكان و دىكتاتەريە تە حزبە
 جەماوەر ؟ " ھەچ جىاوازيە كى نە و " ئەمە تەكەكەپەكەيتە فەكرە . " 9
 لەوئەمە سەپارەكەستەكانە ئەمانە و ئەزا لوكسبورگدا كە خە
 لەم تەوانىنە دەگەرنە ، لينين دەتتە " ئەمە پەرسپارە دەتتە خەپە : كە

دې په دې د دیکتاتوریت هېڅکله؛ حزبى کمېنست یان چینی کرکړکار.. نایا دې په بشپړه توګه کې مېرمنې کارېکېن په دیکتاتوریتى حزبى کمېنست یان دیکتاتوریتى چینی کرکړکار. " 10 په پېلى تیورېکې سره وې لینین کمېنګ د اېش بو په سر چینهکاندا و چینهکانېش په سر حزبکاندا و حزبکانېش په سر ګروپکې سرکردې نهګډا.

هېرې په دیکتاتوریتى پرلیتاریا وات دیکتاتوریتى حزب و دیکتاتوریتى کمېتې ناوېندى و دواتریش دیکتاتوریتى سکرتر و لیدلې حزب. ئم تیرى جېنشینی لینین، حزبى کمېنست جېنشین و نوښلې چینی کرکړکار. هېرې په دیکتاتوریت و بېار و سیاسېتېکانى حزبى کمېنست وات دیکتاتوریتى پرلیتاریا و بېشارى سیاسى و بېارې ئو چینه. لېرې جېاوازی نهوان بندماکانى ئنترناسیونالى کرکړکاران لېګ ئم تیرى جې نشینې حزبى بېلشېفیدا ئېشن دې بېتو.

ئېتر حزب نهک هېموو چینی کرکړکارى بېکړاو نی په بېکو جېګر و نوښلې ئو و دیکتاتوریتى ئم بېش کمېنستېش هېمان دیکتاتوریتى چینهکې. وات مېدیلی دېوت مېدیلی دېوتېکې تاک حزبې، کم لې جېګای چینی کرکړکار حوکم دېکا و ئم دېستې حوکمېانېش جېگیرن و بېپې سېنترالیزمک کاردېکن کم دېسېتې نوبې و تاک کم سې سرکرد دېکاتې مېدیلی حوکمېانى و سېستېمى سیاسى. په ئوې پېوېستې سېرېهېدانى ئم جېرې لې تیرى حزبى سیاسى بناسین پېوېستې بچینه سېر لېکدانېو لې مېدیلی سېشالیزمى دېوتې و کارکردى ئم حزب لېکاتې دېسېتېتدا لې بوارى سیاسى و ئابوریدا و لېرېو دېزانین بېچې فېرمې بېلشېفې بېرېو بېرکراتیزم و جېبېجېکردنى بېرنامې سېرما یېدارى دېوتې چوو؟ و دېزانین کم بندما و کارکترې سېکتېکانى بېلشېفې چېن بونې حې دېوتېکې تاک حزبى و دیکتاتورى نوبې و تاک کم سې و بندما پېوېتوکردن لې بېرنامې موکایېتې دېوتې و سېرما یېدارى دېوتېتې؟ بېلآم پېش ئو ګرنگې شرېفېکې ئم بېچونې لینین لېرې حزب بکېن و بزاین ئم بېلشېفیزم چ جېاوازیکې یشې لېګ حزبى کرکړکاریدا هې.

بندما یې کم کم بېلشېفیزم ګډې ئوېبوو کم، چېتر حزب بریتى نهېو لې هېموو چینی کرکړکار و خېباتى سېرجېم ئم چینهشې لېخدا ئېنگ نه دېدایو، بېکو تېنیا ئو مېل و بېشې لې کرکړکاران نشان دېدا کم بېدېورى بېرنامېکې حزبیدا کم بوبونېو و پېوېیان

لایک ناوې ند و د ستېک لې اېران د کرد. ئېم بېتېواوې تی
 پېچېوانې ئېو بندېمایې بو کې مانیفېستی کېم نیست اېگېان د بوو
 کېم " نیستېکان حزبېکی جیاواز لې بېرامبېر حزبېکانې چینی کرېکار
 دروست ناکېن، یان کېم بېک بندېمای سیکتاریستی تایېت بې خېان
 دانانېن کې بزوتنېوې کرېکاران لېو شکې و قلاېې بدات. "
 بېتایېتېش لېگې ئېو بندېمایې ئېنتېرناسیونالی یېکېمدا ناکېک
 بوو کې لېسېرېوې ئاماژېمان پېکرد و دېکې " ئې بې هېکېکانې
 دابېشېونی پېشووی نېوزوتنېوې کرېکاری دوبارېنېکرېنېوې و داوای
 یېکگرتنې خېرای هېموو بېشې دابېاوېکانې بزوتنېوې کرېکاری بکې. "
 بېلشېفېزم ئېم هېکېکې دوبارېکردېوې بېوې حزبې تېنیا وېک بېشېک
 و گروپېکی دیاریکراو کې خاوان بېرنامېیکی دیاریکراو د ناساند
 ، وې مامېکې حزبې وېک یېکگرتنې هېموو بېشېکانې بزوتنېوې کرېکاری
 ندېکرد. بېپېچېوانې بېارنامېکې ۱۸۷۱ یې ئېنتېرناسیونال کې " "
 حزب بې یېکگرتوکردنې هېموو چینې موکدارېکان و سېرمایېدارانې " و "
 بې یېکگرتوکردنې خېباتې ئابوری و سیاسې هېموو چینېکې دژې
 سېرمایېداران و حکومېتېکېیان. " بازانین ئېم جیاوازیانې
 بېلشېفېزم لېگې ئېنتېرناسیونالی کرېکاران و مارکسدا لې کووېو
 سېرچوېی گرتو؟ ئېم لېکدانېوې لینین لې حزب لې زانستېکېو
 سېرچاوېی گرتوو کې بې شنکړدنېوې پېوېستی و چېنې تی کاری حزبې
 سیاسې بورژوازی لې کېم بېگې سېرمایېداریدا اېستې، نېک بې حزبېکی
 کرېکاری کې فېلسفې و بندېماکانې بون و کارکردنې پېچېوانې حزبېکی
 بورژوازیې.

بازانین ئېم پېناسې لینینې بې حزب کې بریتې لې پلېکانې
 "جېماوېر- چین- حزب - سېرکرد" ، یان ئېوې " چینېکې حزبې و حزبېش
 سېرکردېې " ، بېچی لای چینی کرېکار ئېلف و بایېکی جیاواز؟ حزبې
 بورژوازی کې نوېندېری تووېژکې لې چینی بورژوازی دېتوانې ئېم
 پېناسې بکې و بېکې گروپېکی تېقریبېن جېگرن. چونکې حزبې
 جېراوېرې بورژوازیېکان بېرئېنجامې ململانې تووېژکېکانې سېرمایېن
 کې لې نېو ئېم چینېدا بېهې چېبونېوې کېکې سېرمایېو
 بېرژوېندی جیاواز و دژ بېیېکیان هېیې. چینی بورژوازی لېسېر
 بندېمای کېکې سېرمایې و پاراستنې سیستمې سېرمایېداری
 پېیوېندیېکانې ناوخیې چینېکې کېک دېخا. بېگومان ئېم پېیوېندیانې
 لې ناکېکې بېردېوامې نیوان تووېژکېکانې سېرمایېدایې کې پېرېسې
 چېبونېوې سېرمایې لېدېستی کېمایې تیېکی چینېکېدا واتې سېرکردېکان
 و تېکشکانې بېرېرې سېرمایېدارې بچوکېکان وېک یاسایېک چارېنوسی
 هېموو ململانې فکری و سیاسې و ئابوریېکانې نېو ئېم چینې دیاری

ۛوندۛ کاتۛوۛ کۛ حزب و ۛۛکۛتی کرۛکاری ۛۛکۛراوکردنی خواستی کۛلۛکتیف و هاوبۛشی چینی کرۛکارۛ، کۛ دۛۛوۛ دنیای سۛرمایۛداری بگۛۛۛ.

ۛم خواستۛ هاوبۛشۛ دروست نابۛ ۛۛگۛر جۛماوۛری ۛم چینۛ نۛۛنۛ مۛیدانی سیاسۛتۛوۛ. حزب ۛۛو ۛامۛازیۛ کۛ ۛم هاتنۛ مۛیدانۛ ۛکدۛخا و چالاکی دۛکا و جۛماوۛر ۛوناکبیر دۛکا و ریفۛرمی مۛرایۛ تیادا ۛۛک دۛنۛ. بۛۛام حزب نۛک وۛک توۛژ و کاتیگۛریۛکی کۛمۛایۛتی بۛۛکو وۛک چینۛک کۛ دۛۛوۛ دۛوۛتۛک دروست بکا. چین حزب دروست دۛکا ، وۛحزبۛکان شۛخسیۛتی دۛوۛت و حکومت ۛۛک دۛنن. حزب "ۛۛحی دۛوۛتۛ".

ۛایا ۛرۛسۛی ۛم دروستبونۛی حزب چۛنۛ؟ هۛموو چینۛک ۛۛشنبیرانی خۛی هۛۛۛ. ۛمانۛ دۛربۛینۛکن لۛ گۛشۛی ستراکتۛری چینۛکۛیان و نوۛنۛرایۛتی بۛردۛوامبونۛکی مۛژووی دۛکۛن. ۛم کاتیگۛری و توۛژۛ ۛۛشنبیرۛی چینی کرۛکار بۛ شۛوۛۛکی مۛژووی دروست دۛبن ، لۛ ژۛرکاریگۛری گشتی لۛ کۛمۛۛگۛدا و بۛۛۛی هۛلومۛرجی دروستبون ، ژیان و گۛشۛی چینۛکۛوۛ ، تا ۛرکی خۛیان نۛک تۛنیا لۛ بواری ۛابوری بۛۛکو لۛ مۛیدانی کۛمۛایۛتی و سیاسیشدا جۛبۛجۛ بکۛن، بۛتایبۛت لۛوۛامدانۛوۛ بۛ مۛسۛلۛ ۛاۛوزۛکانی دۛسۛۛات ۛۛیداکردنی چینۛکۛ. لۛدرۛژۛی ۛم باسۛدا کۛ چۛن گروپۛ جیاوازۛکان دروست دۛبن ؟ گرامشی دۛۛۛ؛ "دروستبونی گروپۛ ۛۛشنبیرۛ کۛمۛنیستیۛکان لۛ ناو چینی کرۛکاردا کۛشۛۛکی ۛاۛۛزۛ لۛ بۛرۛۛوۛی کۛ فۛرمی جۛراوجۛر وۛردۛگرن کۛ لۛ مۛژووی ۛاستۛقینۛی شکۛگرتنی توۛژ و کاتیگۛری جیاوازی ۛوناکبیرانی ۛم چینۛوۛ هاتون.

بۛۛام خۛجیاکردنۛوۛی ۛم گروپانۛ وۛک سۛکتی جیاجیا بۛمانای زاۛبونی"سۛکتاریزمۛ کۛ ناسیاسی بونۛ". ۛم گروپانۛ ناتوانن حزبی سیاسۛی چینی کرۛکار دروست بکۛن تالۛم سۛکتانۛ ۛزگاریان نۛۛۛ. حزبی سیاسۛی کرۛکاری ۛۛویستۛ بریتی بۛت لۛ کۛکردنۛوۛی هۛموو هۛوۛ و گروپ و بۛرنامۛ ۛراتیکۛکانی سۛرتاسۛری چینۛکۛی دژ بۛ دۛسۛۛاتی سۛرمایۛداری. حزب خۛی وشیاربونۛوۛ و گۛشۛکردنی ۛم خواستۛ کۛلۛکتیف و هاوبۛشۛۛ لۛناو ۛم چینۛ و توۛژۛ ۛوناکبیرۛیدا.

ۛم حزبۛ کاتۛ لۛ کۛمۛۛگۛدا دۛردۛکۛوۛ کۛ " لۛکدانۛوۛۛک لۛسۛر ستراکتۛری کۛمۛایۛتی ۛۛو وۛاتۛ هۛۛۛ و نوۛنۛرانی هۛوۛۛی خۛبۛرکردنۛوۛی ۛۛو خواستۛ هاوبۛشۛ هۛۛۛ و لۛ شکستۛکانی ۛاۛردووی بکۛۛۛتۛوۛ". هۛروۛها "کاتۛک ۛم حزبۛ دۛبیتۛ ۛۛویستیۛکی مۛژووی کۛ هۛلومۛرج بۛ "سۛرکۛوتن" ، و بۛ گۛشۛی بونی بۛ دۛسۛۛاتی

که مایه تیک و نیم سکتش دواتر له ناو خودی حزبیشدا بښرد وام وو له چا بون وو له د سته یی کی ه بښرد راودا د کا که میکانیزم کانی مان وو ی نیم د سته یی مسه گډر د کا . ه رب یی لای لینین حزب له که تاییدا بریتیه له " گروپه کی ته قریب ډگر له که سانی زه ر ناسراو و به نفوز و به ته جروب وو د بښد پش، که پ بیان د بښد سړکرد کان " نه که له ه موو چینی کر کار که د یی وو که م بښد گ یی کی دوور له د سته یی سیاسی که مایه تی و نوخب دام زر بښد . ه رب یی حزب که مایه تی به حوکم کردن به سړ چینی کر کار و که م بښد دا به ناچاری فرم کی بیر کراتیش له گډ خیدا د ه بښد . بیر کراتیزم حوکمی که مایه تیک له بښد تدا و نیشانی جیا بون وو ی حزب له س رجه م چینه که . له کاته کدا حزب جگای چینی کر کار د گډت وو و سړکردش جگای حزب د گډت وو ، ئیتر حزب و سړکرد وک که مایه تیک حوکمی چینه که د کن به ناوی نو بښد رایه تیک وو ، نیم له که تاییدا د وو ته کی بیر کراتی و دیکتاتوری فریدش به ره م د ه بښد . ه رب یی بیر کراتیزم له د وله تی س قید تدا به ره می استوخ ی سیاسی ته ئابوری نه بو ، وک م نسور حکمت د بښد 13 ، به کو به ره می م دیلی سیاسی سه شیا لیزمی د وو ته تی که که به لشفیزم نو بښد رایه تی د کا و له س رر تاو له ه ناوی حزبدا بو و دواتر که نیم حی د وو ته د بښد د وو ته تی به لشفی یی کس ر نیشانه کانی د بینین .

ه رب یی مان وو ی توخمی سیکتاریزم له بزوتنه وو ی کر کاری و که م نیستیدا نیشانه ی بښدانه وو ی نه بونی ئو و وشیاریه چینایه تیک یی س بار ته به خواستی هاو به شی کر کاران و مان وو ی سیکتاریزم به مانای نه بونی دخی سه رک و تنه و دروستنه بونی ئو و فشار ی پیویستی م ژووید یی . ه رب یی سه کتاریزم وو له فراکسیه نیزم د کا و ناتوان له ناوخی حزب و چینی کر کار له و ق ناغانه دا که توشی گډانی ه لوم رجه د ر وو د به به ش وو ی فراکسه نی د ور ی اگوزری ته پ بښد تا دواتر له یی گ یی که تی ئیراد و سه نترالیزم کی دیموکراتیک وو س رجه م ئاسته کانی حزب و بزوتنه وو ی کر کاری وک بزوتنه وو یی کی س راسری و یی کپارچه که بکا ته وو . به گشتی کاته نیم جیا بون وو سه کتاریستیان د به له ناو چینه کدا پیویسته ئو و " بښد ما و م بد ئو دیاریکراو کانه چاک بکر " که زان .

له ر وو جیاوازی نه وان خ دیسپلینی بښد له کسب رگ له گډ دیسپلینی بیر کراتی لینین ته د گډ ین . نیم حزب سه کتاریسته نه که وک " یی کخراو کردنی خواستی که له کتیف و

هاوبښی چینی کرکار، که دیو دنیای سرمایہ داری بگډوډ. " بډکو وک توڅو کاتیگ ریکی که ماییت کی سکتکی تاییت ب خای ه ی و دیسپلین کی دیاریکراوی ه ی کارد کا . خ دیسپلین کی که کرکار له خ باتی چینای تیو و فوری دی و پشت ئ ستور ب ثمانجی که ماییت کی گډوډی نیسان ی ، له م حزب دا جگای نی و له جیاتی ئ و دیسپلین کو لران ی سربازی جگای دگرتهو .

بیرکراتیت له گډوډ ئ م سکتاریزما دوانن و ت و او وکری ب کترن . کاتیک سکتاریزم د بته قایی حزب و بزوتن و ویک ئ و امکانیزمی کارکردنی ئ م حزب و گروپ بیرکراتیان د ب . کشانی ئ و سنوران ی که حزب و گروپ که خیان له ی کتری پ جیاد که نن و د بته شوازی جیا بون و ی ئ م گروپی شنبیران له چین که ش . له م حال ته دا که لیدرکان و ج ماو و ها ونا ه نگ نابن ئ و ا "اب رکان" توشی ش لال د بن و حاشی یی د بن . "له ن بونی پ یو ندی ئرگانی له نوان وناکبیران و ج ماو وری کرکاراندا یان کورتکردن و ی ئ م پ یو ندی ب پ یو ندی بیرکراتی "اب ری" ب "ئ نداما نه و" ، ئ م وناکبیر و اب ران د بند تا قم و دست ی که خیان ب "سرب خ" له چین دزانن و خیان "ب د و ت" دزانن . ه رب ی توشی کارد نیزم دن ، وات ه و ن دانی لیدر ب ق ناع ت پ کردنی ئ و که سان ی لیدریان د کا و داوای دیسپلین و ملک چین له دکات ب ب نیشان دانی ع قلا نی ت . له کات کدا له حزبی کرکاریدا ئ ب له گروپی لیدری پسر ته و ن که ملک چی بیت . ئ م جیاوازی فلسفای حزبی کرکاری له حزبی بورژوازی که سر و خزم ت د کا ن که سرو و ر ب ت .

له کتبی "میری م د لرن" دا گرامشی ، باسی س نترالیزمی دیموکراتیک وک پ چ و ان ی س نترالیزمی بیرکراتیک د کا . ئ و باسی پ یو ندی "ئرگانیک" ب شکانی حزب د کا ن که دا ب شکردنی پ ستکانی اب ری و ئ ندام و ملک چی خوار و ب س ر و . س نترالیزم له بزوتن و ی کرکاریدا "مانای جگیرکردنی ب رد و امی له ی کخراوکردنی بزوتن و است قین که دا ، وک ی که بونی ئ و ه لزی خوار و ی له گډوډ ب یارکان که له س ر و ی ، ب شرداری ب رد و امی ئ و توخمان ی که له خوار پل دارکان و د بن و ب رزکردن و ی ئ م توخمان ی خوار و ی له چوارچیو ی د زگای لیدرشیپی که ز مان تی ب رد و امی و که کردن و ی ی کو پ کی ت جروب کان د کا " . ئ م نمون ی "حی د و ت" ی کاتی کرکاران که له حزبی کرکاریدا خای و کو ئ نتی تزی حزبی بیرکراتی بورژوازی نشان د دا ، پمان د که

چین چینی کرکار له ئستاوه له قوتابخانهی حزبدا خه ی ادهنده له سر دزایه تی بیرکراتی "فرمانبرانی دوت" و هوهو شانوهی حزب ودهوت و بیرکراتیه تکه ی.

دواتر له پراتیکی حزبی بلشه فی لکاتی دسهاتهاتدا ئم استیه دبینین که "دکرکوتنی بیروکراتی نیشانه ی په بونی گروپی لیدره که دهته ههزکی محافزهکار و داخراو که له دایک بونی ههزی نه په زسیان دهخنکه نه، ههزچنده نه و ههزانه هاوئا ههنگیش بن له گه بهرزه ونه دیه سه ره که زانه کانه شدا." هه ره به یه گرامشی بیروکراتیه وک خه ترترین په یوهندی شاره و بهس دهکا و وک هوبسبام دهه "گرامشی ناگاداربه له خه تری بیرکراتی و مه ره زیه تی بیرکراتی و دزی گه شیه ستالینی به له سه فیه تدا و نه مه که شیه له زیندانه به دروست کردوه. نه مه هه مان نه و هوشداریانه یه که مارکس دهیدات کاته که دهته "چینی کرکار ده به خه له نه نه رانه کانی و فرمانبرکانه بهاره نه" و فرمان دهکا که حزب و سیاست نامازن به دهست چینی کرکاروه به نامانجی که تایی هه نان به چه وسانه وهی سه ره مایه داری و جیاوازی چینایه تی و هه رکات نه مه نامازانه پیره زکران نه واه بزانن که نامانجه که له پیره زی که وتوه.

به نه شن بونه وهی نه مه گه انکار یانه ی بلشه فیزم به سه ره مه دیلی حزبی کرکاری جهگا مه بهستی نه نه رناسیونالی یه که می کرکاراندا هه نه ی نه ومان به ده ده که وه که که شیه مه دیلی بلشه فی ته نیا ستالین نه ، وک تر تهسکی و ته نی کلله دهته ، یان "نه بونی به رنامه ی ئابوری نه" وک مه نسور حکمه ته دهته به که مه دیلی نه و سه شیا لیزم یه که خه له حزب و دهوت و ئابوریدا وک پاکه جهک نیشان دهده. مه دیلی سه شیا لیزمی دهوته تی. هه ره به یه وک له سه ره تاوه وتمان په ویسته بهچینه سه ره له کدانه وه له مه دیلی سه شیا لیزمی دهوته تی و کارکردی نه مه مه دیلی بلشه فی لکاتی دسهاتهاتدا له بوا ری سیاسی و ئابوریدا و له ره وه دهزانه به چه فیه رمی بلشه فی به ره و بیرکراتیزم و جه به کردنی به رنامه ی سه ره مایه داری دهوته تی چهو. که له به شیه کانی دها تودا دره نه به شه فیه مه دیلی سیاسی و ئابوری بلشه فی دهته نه به ته گه یشتن له سه ره مه نه مه مه دیلی سه شیا لیزمی دهوته تی.

نه وهی نه نه جامگیری نه مه به شیه یه گه انه وه یه به نه و به نه مایه ی نه نه رناسیونالی یه که می کرکاران له سه ره پیوستی بونی حزب کرکاریه کان وک حزبی هه موو چین که و کارکردنی نه مه حزب به یه که خستنی خه باتی سیاسی و ئابوری دزی سه ره مایه داران و گرتنه دهستی دهسه اته تی سیاسی له لایه نه هه موو چینی کرکاروه به گه یشتن به زگاری

ئابوری و نەھشتنی چینەکان و کەمەگەیی چینایەتی. ئەم مەدەللە لێ حزبی کرێکاری دەتوانێ وەک نامی ئەو ھەموو دا بەشکردن و جیا بونەوانە و لێیەکتەر دا بەانە بەداتەوێ کە ئەستا ئیزەکانی بزوتنەوێ کرێکاری و کەمەنیستەکان دەرگیرێن و خستونیەتە پەرەوێزی مەملەتانەیی سیاسی و کەمەنامەییەتی و خەباتی چینایەتی کرێکارانی لاوازکردووە. بەتایبەت ئەم باسە لێم دەورانە شەگەڵانەیی جیھانی ئەمەدا چارەنوسی ئەم بزوتنەوێ شەگەڵانەیی ئەستای دژی نیولیبرالیزم و سەرماوەداری گەڵا بە دیاری دەکا بەوێ بزوتنەوێ کرێکاری و کەمەنیستی دەبنە ھیزەکی کەمەنامەییەتی خاوەن ھەژمونی سیاسی و حزبی کە وەک بەدیلی سەرماوەداری جاریکی تر ھەژمی چینایەتی خەیانەمان بەکەن یان ھەشتا درێژێ بە مەژووی مەدیلی سەشیالیزمی دەوێتی شکستخواردووی سەدەیی ۲۰ و بەلشەفیزم دەدەین؟ ئەم ئەو خەندەییە کە دەبێ بەپراستیکی لێ خەمانی بگڕین تا بتوانین لێم پاژنەیی ئەشیلا سەکتاریزم زەگاربین.

سەرچاوەکان

- 1* مارکس، ئەنتۆرناسیونالی کرێکاران، ۱۸۶۴
<https://www.marxists.org/history/international/iwma/documents/1864/rules.htm>
- 2* مارکس، بەیارینامەیی ئەنتۆرناسیونال، ۱۸۷۲
<https://www.marxists.org/archive/marx/iwma/documents/1872/hague-conference/resolutions.htm2>
- 3* مارکس و ئەنگەلس، مانیفیستی کەمەنیست
https://www.marxists.org/kurdi/marx/babetekan/marx_1848_manifesti_komonist.pdf
- 4* ئەنگەلس، خەندە لێ بەیارینامەیی ئێرِفۆرت
<https://marxists.catbull.com/archive/marx/works/1891/06/29.htm>
- 5* تروتسکی، کتەبێ "ئەزکە سیاسییەکانی ئەمە"
<https://www.marxists.org/archive/trotsky/1904/tasks/ch04.htm>
- 6* ئەزا لێکەسەبەرگ، پرسیارە یەخراوەییەکان
<https://marxists.catbull.com/archive/luxemburg/1904/questions-rsd/ch01.htm>
- 7* ئارنست مەندل، سەبارەت بە خەبەرەوایی چینی کرێکار و حزبی پەشەو،
<https://www.marxists.org/farsi/archive/mandel/works/1990/khod-sazmandehi-hezb.htm>

*8 زان لکسمبرگ، پرسپار ځیکړاویځی کان
<https://marxists.catbull.com/archive/luxemburg/1904/questions-rsd/ch01.htm>

*9 لینن ، نڅڅشی چپځوی منا ځا نځ کځم ځیزمدا
<https://www.marxists.org/arabic/archive/lenin/1920-lwc/05.htm>

*10 هځمان سځرچا وځ
<https://www.marxists.org/arabic/archive/lenin/1920-lwc/05.htm>
*11 گرامشی ، پځا وځکانی زیندان ، سځکتاریزم و بیرځکراتی لځ
بزوتنځوی کځم ځیستیدا

<http://www.asokamal.com/index/?p=1577>
*12

<http://www.asokamal.com/index/?p=1750>
*13 <http://hekmat.public-archive.net> هځه سهرهکیهکانی هځخنه
سځسیالیستی له ئهزموونی شځځشی کرځکاری له سځفځت ، مه نسوور حکمهت

وهځامځک له پهرځزی شیعردا ... له تیف بځوار

له م ماوهیهی دوايیدا و له نووسینځکی سځ بهشیدا به ناوی (بیروځاو
باری سهرنج سه بارهت شیعو دنیای شیعر) له لایهن عه بدوځا عه باسهوه
نووسینځک بځا وکرایهوه که نرمی ئاستی ئه و وتاره بووه جځی نیگهرانی
منی خوځنهر ، بځیه به پځویستی دهزانم لځره دا چه ند سهرهقه هځمځک
له سهر ئه و بابه ته ئامازه پځ بدهم و کاکي نووسهر ئه پیدهیت
بکهینهوه تا بزانت ئه مځستا له چ زه مه نځکدا دهژین و شیعریش
له کوځی ئه و زه مه نه دایه .

به کورتی جگه له وهی ئه و وتاره هر کای کځن به باکردنه و هیچ
خاځکی نوځی تیا نییه و هر خولانه وهیه له ئهزموونی ساځانی
حه فتاکاندا ، چه ند بابه تځکی پځچه وانه و پځ له هځه و پهځشی له خځ
گرتووه ، له وانه :

1- ئه و ده نووسځت (باوهځم به دیراسهی ئه کادیمی نیه دهربارهی شیعر)
ئهمه ئه و بځاگاییه بنووس دهرده خات له وهی رهوتی ئه ده بیاتی
جیهانی پځستمځدځرن و رهخنه ی هاوچه رخ به کوځ گه شتووه و کارلځکه ریی

پـشکه وتنه جیاوازه کانی ژیان چ په یوه نډیه کیان به خو نډنه وه و
 تـگه شتن و نووسینی شیعره وه هه یه ؟ به سوود وهرگرتن له هه موو
 تیـرو ئه زموونه مـر یـیه کان له سهرانسهری جیهاندا که له کـتـاییدا
 به رهنجامه به سووده کانی بـه هه موو کـمـه گای مـر قایه تی ده گـه تـه وه ،
 هه روه ها ساده یی بیرو پاشخانی مه عریفی شیعریی کاکي بنووس
 ده نو نـت . به روونیش ئه م راستیه له و قسه یی نووسه ردا دهرده که و ت
 که ده تـت : (سهرچاوه ی هه موو قسه کانم ، تاقیکردنه وه و وانین و
 تـکه کـیمه له گه کـک و کـمـه ی شیعر و شاعیراندا) ، مه گهر تـکه کـی
 هر ئه و شاعیرانه ی وه کـخـی ده نوـان بکات و نو بـوونه وه و
 موتا به عه کردن و خو نډنه وه شی ته و او بـه ئه رزش کردووه و هیچ باسـکی
 نه کردووه .

2- ئه و له لایه ک ده تـت (وه ک شاعیر قسه ناکه م ، به ام وه ک شیعر
 دـست) که چی له لایه کی تر بـه دوود یی باس له کتـبه کانی خـی ده کات
 وه ک ده نووسـت [له پـشـه کی (بـه ده نگی گه وره) و هه نـدک نووسینی
 دی ' که له م باره یه وه نووسیومن ، تا دوا باری سهرنج که له دیوانی
 (هه وـست) دا دهرم بـیون] ... که واته هر ئه مه به سه بـه
 لـفـامینه وه ی ئه وه ی که خـی وه کو مه رجه ی شاعیران و هه سـه نگانـدنـی
 شیعر له قه هـم بدات به گه انـه وه بـه کتـبه کانی ئه و ، که له استیدا
 له هیچ کلـجـکی دنیای شیعری نو ی کوردیه وه ناو و بوونی نیه .

3- سه یر له وه دایه که سـک هـنـده بـئاگا بـت له نووسینی خـرای دنیای
 دیجیتا و ته کنه لـژیای نو و سهدان ناو و ئه زموونی جیاوازی نو
 که دهرده که ون ، که چی بنووسـت : (تا کو ئـستا شیعری کوردی له و باس و
 هه وـسته ی دهرم بـیون تازه تر نه هـاتـه گـگـتـت) ئه مه جگه له وه ی زـر
 بـئینسا فیه ، له هه مان کاتیشدا بـئاگا ییه کی مه ترسیدار دهرده خات ،
 وه ک ئه وه ی ئـستاش هر له سهرده می ته قیا نووسدا بژی!

4- جگه له وه ی هه موو که ره سه کانی بوون سهرچاوه ی ئیلهامی شاعیری
 باشن ، که چی به جـرک سوکایه تی به شیعری ئـستای کوردی ده کات وه ک
 ئه وه ی هه موو شاعیره کان له گو ی گادا نووستبن و په نا بـخـشت و
 بـلـک و چیمه نتو به رن ده تـت :

[قسه کانیان ئه وه نده گر گر یه ، په یوه نډی به (خشت) و (چیمه نـت) و ... (هه نـدک ئاله تی ئـتـمـمـبـلـلـ)] سهره تا ده شـت بـیـن
 خو نـه ر ئه م رایه سهر پـیا نه وهر ناگرـت و باشتـر و ابوو بـه بنووس
 نموونه شیعریه کانی به نایه ته وه و راقه و لـکـدانه وه کانی شی له گه دا
 بخو نډایه وه و دابنایه ئینجا هه مووی زهر بی سفر بکردایه ته وه .

4- بنووس هر به وه وه ناو هـستـت به شیعری نو ی کوردیدا بـته
 خواره وه به کـو دوو پهره گرافی له ره خنه ی شیعره وه هـناو وه به
 سهره وین لـکی داونه ته وه و یان ره نکه هر هـنـده له شیعر و ره خنه

تـگـهـشـتـبـت، له یه کـکیاندا دهـت: [(استه - مهـستـره) تان هـناوه و هـردوو لایهـنی - بوعدی - نـوان زهـمان و مهـکانتان پـواوه]... دهـبوو بنووس هـنده بهـسـهـرپـیی له پـکـهاتـهـی (زهـمهـن و شوـن)ی گـهـردوونی و ناو دهـقهـکان تـگـهـشـتـبـایه که رووبهـری 80% شیعهـکان داگیر دهـکات و قسهـوباسـکی زـری لهـسـهـرکـراوه و لهـسـهـر دهـکـرت.

دووم خا که پهـرهـگرافـکی تری سهـرهـوینکـردوو یان سهـرهـوین لـی تـگـهـشـتـوو هـناوه تهـوه و لهـوه حاـی نییه که سـروشت بهـرهـم هـنهـری شیعر نییه بهـکو بزوـنهـری شاعیره بـ بهـرهـمهـنـان و هـهـهـنـجانی که رهـسهـکانی لـوهـی، که چی ئهـو بهـهـپهـسانهـوه دهـپـرسـت و رهـخنه لهـو دهـستهـواژهـیه دهـگـرت که نازانـرت له لایهـن کـ و کهـی نووسـراوه دهـت: [سـروشت توانستی بزوتنه ... ی نیه !! ... دواپی بهـکو سـروشت مهـکینه یه !! په یوه نـدیـه کی به دا هـنـانی گـهـوره ی شیعهـوه هـیه]

5- زمانی ئاخفتنی ئهـو بنووسه هـشتا له جوـن و سوکایه تی پاک نه بووه تهـوه، بزنان چـن بهـهای ئهـقـنـم دهـکاتـهـوه بـ ئاستی (کهـر) که دهـت: [خـ ئهـگـهـر شاعیره عاقـ بوو ... بهـس!! ئهـوا هـموو کهـسـک تـیـدهـگات ... هـهـتا کهـر - یش] ئیتر هـهـقمانه پـرسـین به چ پـوهـرـکـ بابـه تـکی ئاوهـا دهـخـرتـه بهـردیدی شاعیران و شیعهـردـستان و خوـنهـرانی رـشـنبیری و ئهـدهـبی، مهـگـهـر هـزر چـمـکـک له دونیای ئهـفراندنی شیعر نییه؟

6- پهـرهـگرافـکی تر که بـئاگایی بنووس دهـردهـخات لهـو دایه که دهـت: [هـهـموتان دهـزان و دهـبیستن و دهـخوـنهـوه چ قسه و باس و چ (فهـرتـه نه یهـک!!) له ئارادایه، دهـرباره ی دهـست پـکـردنی قـناغی (سـیهـم)]

ئهم قـناغـه مهـگـهـر هـهـر له خهـیا دانی بنووسدا بوونی هـهـبـت و سـهـرهـکان یان تراویلهـکان ئهـو فهـرتـه نه یان بهـرپاکـردبـت که بنووس باسی دهـکات، ئهـگـینا له واقیعی دنیای ئهـده بیاتی کوردیدا زاراوه یهـک نییه بهـو ناوینـشـانه، تا ئهـو جـیهـی له کـتایی بهـشی سـیهـمدا دهـنووسـت: [له بهـغدا... ئـواری 23 ئازاری 2005 بهـئاماده بوونی ژماره یهـک رـشـنبیرو رـژانه مهـنووس پـکـهـشـمـکرد] ئهـوجا خوـنهـر دهـزانـت که ئهم نووسینه چـهـند له مـژه لهـگـه و شـکیـوونـه وهـی مره که بهـکهـیدا ئـکـسپایهـر بووه کاتـک له کـکـکی مردودا 15 سا پـشـ ئـستا خوـندراوه تهـوه..

له کـتاییدا دهـبـت هـهـمووان ئهـو استیه بزنان که سیاسه تی گـگـبـالیزه یـشن شیعی تهـلق دا، زـربه ی خوـنهـران و دهـزگاـکانی چاپیش، شاعیره باشهـکانیش روو له کم بوونهـوهـن و زیاتر بـ خـسـتنهـووی کارهـکانیان پهـنا بـ تـهـه کـمه یه تیهـکان و تـهـی جاـجاـکه یی جیهانی دهـبهـن، که رهـنگـه بنووس هـیچ ئاگایه کی ئهـو

جیھانہی نہ بیت، ئیتر چ پوئیست دہکات بہم جہرہ نووسینہ لایانہ
خوہنہرو میدیا بہ لایانہ دا ببردہت؟ خوینہری ئہمہ ہندہ چاوکراوہیہ
پیش ئہوہی ئہم قسانہ بخوہنہتہوہو ہہ ہسہنگہنہت سہیر دہکات و
دہپرسہت گویا بنووس خاوہنی چ داہنان و دہنگہکی تایبہ تی شیعریہ
تا گوہ لہ گہنہوہی خہونہکانی بگیریہت؟!

الاخراج - دهره ننان ...
 ئاماده كړدنى : بازار محمده
 جهزا

نووسینى : تالیف: فرانك م. هوايتج
 وهرگوانى بـ عهـرهـبى : (كامل يوسف ، الدكتور رمزى مصطفى، بدر
 الديب ، درينى خشبه، محمود السباع) پياچوونهوه : (حسن محمود،
 سعيد خطاب)

پس ئى دەرھـئان تا ادهيـك نوـيه لهـشانـدا ، لهـمرـدا ماـى خـى
لهـدهـقى زينـدووـه وە چـدەـكات شانـ پـشـينـهـى لهـوجـرهـى نيـه
لهـر ژگارـهـكانى اـبردودا ، لهـوووى گرنگى و ماـى نووسـهـرهـو . ئەم
استيه لهـشانـى ئارەزوومەـندانەـدا جەختـکردنەـوـهـيەـلەـ استگـيـى
بەجـرـكى تايبەـتى ، لەـكاتـكـدا دەرھـنەر دەبـتە پيشەـمەـند بەتەـنيا
لەومەيدانەـدا دەمـنـتەـوـه هەرـوہـكو لهـشانـى برـدـى دا ، ئەوناوانەـى
لەنمونەـى “داقيد بيلاسکـ و تيرـن جاپرى و ئيليا کاران ” پـشـينـهـيان
نەبووہ جگەلە نووسـهـران و ئەستـيـرەـكانى نواندن .

بـڙهي دهره ڦهر له ڦووي مـڙووييه وه ده گه ڦڦته وه بـڙ نيوهي دووهمي سدهي نـڙدهو هميشه ٿارايي هه بووه و بهدوايدا هه ستاوه به نواندني هه نـڊ ڪ وه زيفهي جـڦ به جـڦ ڪاري ديار يڪراو . ڪه له يـڦ ناني ڪـڦ نـڊا ٽه وڪه سهي - ڪه زـڦ ربه ي ڪات - ٽه وڪارهي ده ڪرد نووسهر بوو وه له ٽينگلته را ديار ترين ٽه ڪتري گروپه ڪه بووه . زه مان زـڦ ري پـڦ ناسا ندين ، به جياوازي ٽاستي سهر ڪه وتنيان ، بهدواي دا گرنگي سهر پهر شتي ڪردني ڦاهـڦ نانه ڪان و پـڦ شڪه شڪردني شانـڦ بيه ڪه له سهر

تهختی شان . به دەر له بیرى دهره نهر ياخود "يجيس ر" وه كو
ئه وروپيه كان ناوى ده بن ، ئه وهى " واقعه - كه تواره " له دايكبووى
سه دهى بيسته مه .

له ديار ترينى پويستيه كانى نمونهى ئهم هونه رمه نده له كاتى خراپى
سىستى كندا ، ههروه كوده رخستنى هه ندك نمونهى به كارها توو .
كه له ساى 1886 و هه وا كه كانى "ئەدویت بپ" و " لورنس باريت"
له پكهاتنى به هترين گروپى ناسراوى شانى ئهمريكى دا . ئه وهى
"كىتى ملىنى" بى تمار كردووين ، ئه كتهرى گروپى گه نجان له
عيون النجلو " ، وو داوه كانى ئه و وه رزه به ئه مانه ته وه ، ئه وهى
ورده كاريه و لمانه له سه ر ئه و دگمه به دواى يه كدا ها تووه له
اه نانه كانى ئه وسه رده مه دا . كه ده لى : " دهر ژى ئه وما وه يه به سه
ب تاكه كانى گروپ ب جگير كردن و پاراستنى ره ه شان ييه كان : "
يچيل ، ماكبس ، هاملت ، ئتيل " (1) وه به زياد كردنى هه ندك
اه نانى . ئه و به رنامه نهى كه گشتگيرن له شان ييه كانى تر دا :

يچاردى سه هم و كاترين و بتر كى و بازرگانى فينس و
ته كرده وهى ليووك و پر تس و دن سيزار بازان و گاي داه ننان
ب ده ستگرتن به سه ر ديونى كندا و شاليرو ... ته نها له نمايشدا ،
استه ئهم فه رمانه جياوازه له كاتى ئاماده كردنى شان ييه كاندا
له نمايشى ئاستادا گه ر ئه و كارانه نمونهى ئا گى بن ، ئه وكاته
ئه كته ره كان گرنگى وشه كانى ده ق له كارى جو ه ئام زدا له مه زنترين
لاسايدا ده زانن . وه له گه ئه وه شدا كه م و كورتى له اه نانه كاندا
له م ردا به وه ده ستپ ده كات كه شت كى ناوازه .

ههروه ها در ژى ئهم ماوهى ئهم اه نانه نابى "مستر بوپ" خى
بب ته كليلى ديالگ ، وه له گه ئه وهى ئه وه هه لوسته پچا وه در ژه
به نه بهرى داود ب ژاويانه ، ههروه ها قسه كردنمان "خاتوو مىلىنى"
ب يه كه مجار له رى ريچيل بمان ده گ ته وه له ههسته كانى چاودرى
ئه وه هخانهى له كاتى بير كردنه وه دا ب يه كه مجار له شهوى كردنه وهى
شان يى ماكبس و چ نى بوون به هكارى كاره سات له هه مان شهودا ،
ئاژاوه له نمايشدا به سه ره تاكانى ئارايشت و زيز كردن و نكو ي كردن
وه كو يه كه يه ك له جادوو گه رانى " شك ه كان .

ئه وه ش وو داو كى تر ، ئه وهى له ماوهى ده سه اتدا وويدا ،
ديناو كردنى وانگه باو به ئاراستهى اه نانه شان ييه كان ، له گه
سه ر په رشتي كردنى ئه كتهرى گه و ره "لستر والاك" له سه ر مهرگ كخرا
له به رژه وه ندى ئاهه نگ كى فخر خوازى له شانى هاملت له وكاته دا مايى
ساى 1888 كه هه موو ئه ست ره كانى نواندن به شداريان ته دا كرد . "
روزا يتنج - يه ك له ئه كته ره س زداره كان له هه مان چاخدا كه هه ستان

به نواندنی رښتۍ شازن له بهردهم " ادويپ بوپ " لهرښتۍ هاملاټ . دياريكردنی شانگهريه كه له اهښانهوه ، پښتر بهركهوتې پښووي نه بووه له نواندندا له بهردهم به ښز بڼې و ئهوه خرايه ښووي ئهكترې گهوره بڼې نامادهكردنی اهښانۍ تايبته بهديمه نې ژووري نووستن . تنها بهدانانۍ نمونهۍ ئهوه خستنه ښووه ئيهانهۍ بهنيسبته مقدهري نواندنييهوه ، كسانهوه لهو گروهه له بهرئوهۍ كه ناويان خرابووه ناو پرگرامهوه . بېرښكه كه ههستانه به جښه جښكردنی اهښانۍ تايبته به رښتۍ له بهردهم ادويپ بوپ لهرښتۍ هاملاټ ، به ښوانينۍ - ئهوهۍ خاوه نې ناوي گهوره - شتښكه بهرگه نهگيراهوه . ئهوهۍ دهكرټ زيادكردنی نمونهۍ زياتره ، كه ههتا له بهرامبر كردهۍ شانۍ سادهو به ئيחסاس به جښه جښكردنی كردهۍ اهښانه شانۍ يه تازهكان له ماوهيه كي زيادتر له ههفتهيهك له ئاستي نمايشي هڅكارهكانۍ ئهمهش بهوهۍ دهپارښين كه باشتريڼ پارچهكانمان و "الاهام سرښ " بڼساتښكه كهوه ښامي بينهراني پښدهدېنهوه . بهدور لهوه پښويست ناكات بهشكاندنهكانيان نمونه ، كښتايي هڅنان بهو ښوانهۍ كه سيستمۍ داهاتوو له باتي ښسا بهزښر هه ښاوښردۍ بڼكهين لهدهرهښانۍ شانۍ يهكاندا له بهشي گهورهۍ سهدهۍ ښزدهدا .

1. ماوهۍ اهښانهكان كورتن ، دهگاته چهند كا ترمښرك لهكاره دهوريهكان ، وهكو وتمان له ههفتهيهك تڼپه ښنا بڼت لهكارۍ نوښدا .

2. واز دهه ښندرټ له جل و بهرگ و ئارايشت و وردهكارۍ لهزښربهۍ كاتهكانۍ مامه ښهكردن لهگه ښئكتر . لښرهدا پښت ده بهستښت به پاښهريهكانۍ ئارهزووي سهرنج بردن و راكښشان . ئهم دڅه به تايبتهۍ له باشتريڼ دڅهكاندا تنها دهريارهۍ ئازاويه لههڅكارهكاندا .

3. ديمهڼ جښركۍ لاسايگهري و باوه ، لهگه ښه نښك هه مواري جوانكارۍ گونجاو كه شانگهريه كه پښويستي پښيه تي .

4. رښتۍ تڼپه ښهكان ، بينينۍ كښمه ښهكان ، زښرجار فهرامښ دهكرښ ، يان بڼ مه عريفته له بوونياندان ښكهوتن . هه تاكو ئښستاش ئهوه سيستمه له بالښ و ئښپښرادا ماون . ئهوهۍ مومكينه ده مانه وښت هه نښك شتي شاز لابهن له شانښدا بڼسلوكۍ پښكه نيناوي كه دښت وهكو ئهوكه سانهۍ اهښانۍ نه كړدوه و نه كيړهڼ . تنها ئهوه شازانه نه بڼت ، كه ښگايان پښدراوه به دوايدا بڼ ، وهكو ښووداوي نه كيړه ، لم كاته دا ده بڼه سهرچاوهۍ تشويش كه نابڼه كاره سات ، له ښوانگي بينهراندا . ئهوهۍ سروشتيهو قورسه ښووبه ښووبونهوهيه لهگه ښئو پښلهۍ

بهره‌می‌شان یی ده‌بنه چه‌قی نه‌بوونی هونه‌رمه‌ند که ده‌سه‌انی
 خانی ده‌سه‌پ‌اندت ، نه‌ک له‌سه‌رتنه‌ها ئه‌کته‌رک ، یان ک‌مه‌ک
 ئه‌کته‌ر یان دیمه‌ن یان ده‌نگ ، یان ووناکی ، یان جل و به‌رگ ،
 یان پاشک‌کان یان ئارایشته ، له‌گه‌ه موو توخمه‌ک‌به‌وه‌کان ،
 توانا‌کانیان هه‌گه‌ری به‌ر پرسیار‌تی کارکردن له‌گه‌ه‌ایدا
 له‌نووسینه‌وه که ده‌به‌ته ئامانجی یه‌که ئه‌ندامیه‌که که خودی
 شان‌گه‌ریه‌که یه . له‌ره‌وه ده‌ره‌ه‌نهر له‌دایکده‌به‌ت یان “یجیس‌ر
 ” ، له‌کاتی کرداری گه‌شه‌کردنی وه‌کو هونه‌رمه‌ند .

ت‌بینی / به‌ئاماده‌کردنی ئه‌م بابه‌ته سوودم وه‌رگرتوو له‌کت‌بی
 المدخل الى الفنون المسرحيه - وه‌رزی شه‌شم نووسینی : تالیف:
 فرانک م. هوایتج ، وه‌رگه‌انی به‌عه‌ری : (کامل یوسف ، الدکتور
 رمزی مصگفی، بدر الدیب ، درینی خشه‌، محمود السباع) پیاچوونه‌وه :
 (حسن محمود ، سعید خگاب)

ئاماده‌کردنی : ی‌ب‌از محمه‌د جه‌زا

له‌ری‌ژی جیهانی مندا‌ان: له‌ناو لانک‌وو به‌به‌ندیخانی ئ‌رد‌گان ... ره‌زا شوان

له‌سایه‌ی ده‌سه‌اتی سه‌رک ک‌ماری خ‌سه‌پ‌انی تورکیا ، ئ‌رد‌گانی
 دیکتات‌ر، تورکیا بوو به‌زیندانستان، به‌ه‌زاران لاو و ژن و
 مندا به‌تووم‌تی ه‌به‌ستراوی نا‌است، تاوانبار کراون، و‌کوو:
 لای‌نگری پارتی کر‌کارانی کوردستان، یا پارتی دیموکراتی گ‌لان،
 یا لای‌نگرانی کود‌تای سینار‌وو دا‌ه‌ه‌راوی سا‌ه‌ه‌ژی (۱۵ی/
 ی‌لی/۲۰۱۶) .

به‌ندکراو‌کان له‌ه‌موو چین و تو‌ه‌ه‌کیان ت‌دان له‌پیاوان و له‌
 ژنان و له‌مندا‌انیش:

مام‌ستایان، پزیشکان، پار‌ه‌زان، سیاس‌تم‌داران، خو‌ندکاران،
 ره‌ژنام‌نووسان، کر‌کاران، کاسپکاران، ئ‌فس‌ران، تا ده‌گات‌ئ‌و
 ک‌سان‌ش که به‌حه‌زرتی سو‌ه‌تان ئ‌رد‌گانیان وتوو، په‌ت‌خوار

داناو... تانانت مندانانی کورپی شیرخوری ناو لانکیش ل
تاوانکانی ئردگان و ل گرتن و بـندکردن لگگ دایکیاندا
رزگاریان نبوو... بـگومان کورد پشکی شیر ل بـندکراواندا
هـبوو و هـی.

لله يادى رڭڭى جڭڭنى منداڭان (رڭڭى جيهانى منداڭان) منداڭانى
گڭڭلانى ئازاد، شاد و بڭڭختوڭرن، لڭم رڭڭڭدا دڭڭخڭش و ئاھڭنگى
خڭشى دڭڭگڭڭن. سڭرڭكڭڭكڭڭان دڭڭست بڭ سڭرياندا دڭڭھڭنن و ديارى
جوانيان پڭشكڭش دڭڭكڭن.

بەلەم لێ کوردستانی داگیرکراودا، کە بەهزاران مندا و
مەردمنداڵی کورد لێ بەندیخانە سامناکەکانی تورکیای زیندانستان و
ئێرانی سەدار دان، کە بە تووومەتی کورد بوون، تاوانبار کراون،
پێستەری و داندانەترین ئۆشکەنجەیی دەرروونی و جەستەییان داندن.

ئەو تا ئۆردەگانی سىكەپاتى، لە جەي نوقە و شیرینی و بووکە و تەپی قنجی یاری، بە ژەهری کیمیاوی و فسفەری سپی سووتەندەر و بە بەمبە ناپاڵم (کە هەموویان چەکی قەدەغەکراوی نەودەووتین) لە رۆژئاوای کوردستاندا، منداڵانی بەتاوانی کورد شەهید دەکات، تا ئەستا بە دایان منداڵمان شەهید بوون... ئەم منداڵانە تاوانیان چییە؟

لہذا، منداہان لہ باکوور و رٲاواۓ کوردستان و لہ
تورکیادا، گٲورترین قوربانۃ ستٲم و تاوانٲکانی ئردٲگانی
ستٲمکارن.. تورکیا ژمارٲی کی پیاوانٲیی جیھانی لہ گرتنی
منداہان و ژناندا تٲمارکردووٲ، بٲ تاوانی ہٲٲبٲس تراوی
ناٲاست.

بہ یہی نئے و راہِ پرتانہی کہ لہ ناوہ و لہ دہ رہ و ہی تورکیادا، لہ لایہن رہ کخراوہ نہ و دہ و تیہ کان و ناوہ یہ کان و ہیومان رایتش چہ و بہ اوکراونہ تہ، لہ ئہ ستادا (۱۸) ہزار ژن لہ بہ ندیخانہ کانی تورکیادا بہ ندکراون، کہ ژنی دووگیان و نہ خشیان تہ دان، بہ تاوانی جیاوازی بہ بندہ مای ہہ بستر او تومہ تبارکراون، زیاتریش لہ (۴۵۰۰) مندا لہ گہ دایکیاندا، بہ ندکراون.. سہ رجہ می بہ نداکراوکانیش لہ تورکیادا، خہ ریکہ لہ ملہ ونہک بہ ندکراو نزیک بہ بندہ و.

سایتي (نسمات) بـ لـکـکـیـنـد و ی کـمـایـتی و شارستانی، لـ راپـرتـکـیدا، ژمار ی ئـ و مندا لانی کـ تـمـنیان لـژـر شـش سا لـانـو یـ، کـ ئـردـگان لـگـ دایکانیاندا بـندی کردوون تا (۱۱ ی/ئـگـست/۲۰۱۹) گـیشتوونـ تـ (۸۶۴) مندا، لـم ژمار یـش، بـپی تـمـنیان: لـ مانگـکـو بـ کـمتر لـ سا لـک، کـ مندا ی شیر خـرن (۱۴۹) مندا، یـک سا لـان (۱۴۰) مندا، دوو سا لـان (۱۲۴)

مندائ، س ساان (۱۱۶) مندائ، چوار ساان (۶۶) مندائ، ل پنج ساانیشو ب شش ساان (۶۱) مندائ.

بام هشتا ئم ژماران ل ژماری راستی مندائ ب ندرکراو کان ز ر ک مترن. چونک رژمی تورکیا راستیی کان د شارئتو و ر ب ر کخراو کان نادات، ک س ردانی ه موو ب ندیخان کانیان بکن، ژماری راستی ب ندرکراو کان بزائن و ئاشکرای بکن. بام ناتوانن ب ری ر ژ ب ب ژنگ بگرن و راستیی کان بشارنوو. ل دوا زانیاریدا، ژماری مندائ ب ندرکراو کانی ک متر ل شش سا، گیشتون ت ه زار مندائ.

شای نی باسیش (ئاکیف) ک مندائ کی ت م ن (۱۵) ر ژ بوو، ل گ دایکید، ب ندیان کرد، ل دوا دوو سا ب ندرکردن، ئینجا ل گ دایکیدا ئازادیان کرد. د بی مندائ کی ت م ن پازنز ر ژ چ گناه و تاوان کی ه ب ت.؟! بام وا دیار ک ئ ردگان ل مندائانی شیرخ ری ناو لانکیش د ترست.

ب شک ل و ژنانی، ک ماوی ب ندرکردنیان ل ب ندیخان کانی تورکیادا ت و او کرد و د رچوون، باس ل باردخی خراپی ب ندرکراو ژن کان و مندائ کانیان کرد و ئ و یان گ ای و: ک تورکیا ز ربی مندائ ل گ دایکانیاند، ل ژووری تاک ک سی سارد و ساردا ب ندیانی کردوون، ت نان ت ه ندرکیان ناچاردکن ک ل س ر ز ویشدا بنوون. س ر ای ئ و ش ب پی ب رنام پی کی دا ئ ژراو، ر ژان سووکایی تیان پ د ک ن و جو نی ناشیرینیان پ د د ن و ئ شک نجی د رونی و ج ست یان د د ن و د ستر ئی سکشیان کردوون ت س ر ب ش کیان. ه مووشیان برسین و تووشی ن خشی بوون ب تایب تیش سکچوون و ک مخو نی و لاواری و ئازاری پشت ئ ش بوون. ه وای پیس ه د مژن و ئ سپ تیداون و د رمان و چار س ر کردنیان نیی و شیر و دایی مندائان ز ر ک م پیان د گات. ب ندیخان کانی تورکیا هیچ م رج کی ت ندروستیان ت دا نی. ز ریش ق با غن ه ر ه ل ک و ه ر ژوور کی ب ندیخان کانیان س ه ندی ق وار ی ئاسایان ت پی ستوون. ناشه ن ب ندرکراو کان پیو ندی ب ک سوکاریان و ب پار ز ر کانیا ن و بکن. چ ندین ژن تووشی ن خشی د رونی بوون.

ه ر ئ و ژن ب ندرکراو ئازادبووان، ئ و شیان گ رای و، ک ج لاد ب وشت کانی ب ندیخان کانی تورکیا، ب سووکایی تی پ کردنی و پ ک نین پیان، ر ژی چوار جار ژنان رووت د ک ن و د یان پشکن.

ئەمەيە بىلەن وشتى مافىيەكانى پارتى ناداد و ناگەش كوردنى سولتان
ئەردەگانی (اخوان الشیاطین) لە ھەر بەندکراوەک داوا بکەیت بە
دەیان چیرەکی بىلەن وشتیان دەگەتتەو.

ئەمەو بە ھەي نادیار و تەمومژاوییدەو، تا ئەستا جەلادەکانى
بەندىخانەکانى تورکیا، بە دەیان بەندکراویان، لە ناوبردوون،
تەنها لە دوو ساڵى رابردوودا (١٩٣) بەندکراویان، لە ناوبردوون،
ئەو دەیان بە ھەبەستوون، کە خەیان کوشتوون یا خەیان خەندانوون.

تورکیای زیندانستان، دەیوێت دەمی ھەمووان بگەرت و کەس فەزەي
لەو نەیات.. بە نموونە: مامەستایەکی کورد لە باکووری کوردستان
کە خاتوو (ئایشە تشلیک) ی ناو، لە بەرنامەییەکی تەلەفزیونی
تورکیادا، بە تەلەفەن بەشداری کرد و ئەم قسەییە وە: "لە
منداڵان مەگەتەن کە بمرن" مەبەستی ئەو بوو، کە بە بیانووی
بەربەرەکانى تیرە، منداڵانى کورد لە بەندىخانەکانى تورکیادا
بەند مەکەن و مەیانکوژن. داواشی لە کەمەلگای نەودەوێتی کرد،
کاردانەو دەیان ھەبەت لە ئاستى بەندکردنى منداڵان لە
بەندىخانەکانى تورکیادا. لەسەر ئەم قسەییە، خاتوو (ئایشە) یان
گرت و بە لایەنگری پارتى کرێکارانى کوردستان تاوانباریان
کرد.. پانگەزە مانگ بەندیان کرد.. سزای پەشکەشکەری
بەرنامەکەشیان دا.

ئەم تاوانە دزی و قەزەوێتەکانى ئەردەگانی تاوانبار بە پەچەوانەي
ھەموو رەكەوتەکانى مافەکانى مەرقە و مافەکانى منداڵان و
ژنانەو. بە پەي مادەي (٤/٦) ژمارە (٥٢٧٥) ی یاسای سزادان،
نابەت منداڵانى لە شەش ساڵان کەمتر، نابەت ژنانى دووگیان، نابەت
ژنانەک کە منداڵانى کەرپەیان ھەيە.. بگێرەن و بخرەن
بەندىخانەو.. بەبەم کەي لە تورکیادا یاسا ھەبوو و ھەيە؟؟
کەي لە تورکیادا رەكەوتەکانى مافەکانى مەرقە و منداڵان و
ژنان جەبەجە کران؟؟ تورکیا بە رەژى رووناک و بە زەقی و بە
بەرچاوی جیھانەو ھەموو ئەم تاوانانەي ئەنجام داو و دەدات..
ھەموو بەگەییەکی تاوانەکانیش لە بەردەست دان.. کەچی تا ئەستا
لەسەر ئەم تاوانانەي، ھەيچ سزایەکی نەودەوێتی تورکیا
نەدراو؟؟ بە داخەو، کە بەرژەوێندی وەلاتی زەلەزەکان لەگەڵ
تورکیادا، زائە بەسەر رەشت و رەكەوتەکان و مافەکانى مەرقە
و منداڵان و ژنان.. ھەر ئەم بەدەنگیەي وای کردوو کە تورکیا
زیاتر درەژە بە پەشەلکاری و بە تاوانەکانى بدات.

منداڵانى کورد، لە باکوور و رەژەتەت و رەژئاوای کوردستاندا، بە

هه موو شوو يهک د چوسه نرندوو، له هه موو مافه کيش به به شکراون و هېچ چته و خه شيه کيان له مندايان نه بينيوو. ئوان له ناو شوو و گرتن و راوان و کوشتن دا چاويان هه هه ناو و چاو هه هه نن.. دا گيرک راني رگه زپه رست، کورد بوونمان به تاوان ده زانن.

ئې ويژداني جيهاني، نه ته وو به کگرتوو کان، رکه خراوه کاني مافه کاني مندايان، وا مندايان کوردستان هوار ده کن: "فريامان بکه ون.. رزگارمان بکه ون.. له مان گه نه به با به ئاشتي بژين" هوار ده کن: "کواني مافه کانمان.. به جياوازي ده کن.. خه ئه مه ش منداين و مره فين..؟! "هوار ده کن: "به به ژه هري کيمياوي ده مانخنه نن..؟ به به فسفه ري سپي ده مانسووته نن..؟ به به ناپاهم که له مان ده پشه نن..؟ به به مان تاهان ده کن و خانوو کانمان به سه ردا ده ووخه نن..؟ به به نيشتماني خه ماندا به زه رداري ده ربه ده رمان ده کن..؟ به به باوک و دايک و کاک و دادمان ده گرن و ده يانکوژن..؟ به به مانگرن و له به نديخان ته تاکه که سيده سامناکه کانتاندا.. ئه شکه نه مان ده دن..؟ ئې دا گيرک راني رگه زپه رست و خو نه ته.. به به وازمان له ناهه نن.. که ئه مه ش بژين..؟! تاکه ئې مه ي مندايان کورد، باجي دا گيرکردن و رگه زپه رستيتان ده ينه وو..؟؟"

مه خابين که که س نه يه گو له هاري مندايان کورد بگرت و به ده نگيان نه وو به ته.

ئېم به ده نگيه ش له ئاستي نه و تاوانا نه ي که تورکيا و ئيران له دژي مندايان کوردمان ته نجاميان داوون و ده دن.. په يه که شرمه زاريده به ته وه يه که مه گاي نه دود وه يه تي و به وه ژداني جيهاني و مره فاي ته يه وو.

سوپاسي هه وه يه يه ميلي و چنه رکه خراوه يه شارستاني گه لان ده که ين، که له شارکاني ته مانيا و نه مسا و سويد و نه رويج و ته مريکا و چنه دين و اتهاني تر، که خه په شاندي نا ته زاييان دژ به تورکيا سازکرد.. داوايان له رژه مي مافيي تورکيا کرد به تايبه تيش له خو نه ته ژه رده گان.. که ده ست له تاوانه کانيان له دژي گه لي کوردي به تاوان هه بگرن.. به تونديش سه رکه نه ي به نديکرتني مندايان شير خه ر و ژناني دوو گيانيشيان کرد که له لايه تورکياو به نديکراون.. به تاواني ده زانن، ته رده گانيش به تاوانبار.. داواشيان کرد که به زوترين کات ته وه مندايان نه وو و دايکانيان ته زاد بکه ن.

به به به ده نيا يه وو، نه ته رده گاني ديکتا ته ر و رژه مه مافيه که ي،

گوځ به ناځزايي و به داواي گځلان نادځن.
ژماري به نديخان کاني تورکيا (۳۸۴) به نديخان ځي، وا ځريکي
دروستکردني (۱۹۳) به نديخان ځي ترن.. چونک به تځمائي گرتني به
هزاران ژن و مندا و لاوي ترن.
به ځام ځوي چا به يکک هڅک ځي.. رځک دت ک ځ ځشي تي
بک ځي.. ځو رځ ځي نريک ک ځ ځردگان و رځمک ځي، گځر ک ځويان
نځگ ځي نځي پځست ځاني، بځر ځي ځو به نديخان ځي.. ک
ځازاديخوازي کورد و تورکيان تځياندا به نځکردوون.

رځزا شوان

نځرويچ : ۱۸/ نځف ځمبځر/ ۲۰۱۹

شه قامه تاريخه کان ... ځه حمه کا مهران

ځيتر کاتي گه ځانهوهم ها تووه به شه قامه تاريخه کان
من ده مکه له شه قامه ځووناکه کان به زار بوومه.

له شه قامه تاريخه کاندا به ده نځي و ځارامي هه يه
له شه قامه ځووناکه کاندا هځراو جه نځي.

له شه قامه تاريخه کان جه نځ و ځوځن ځستن ک ځايي ها تووه
له شه قامه ځووناکه کان جه نځ و ځوځن ځستن به رده وامه.

له شه قامه تاريخه کان مځه کان به ځووخسارکي ځاسوده وه ده ژين
له شه قامه ځووناکه کاندا مځه کان به ځق و کينه وه لځک ده وانن.

له شه قامه تاريخه كان دډاره كان به ئاسووده دډاري څيان ده كهن
له شه قامه ډووناكه كان دډاران به هسره ته وه لډكه روانن.

څه ويستی له شه قامه تاريخه كاندا خيانهت پي ناميه
كه چي له شه قامه ډووناكه كاندا څه ويستی به ما و سامان ده كرت.

2019|11|18

با ډه كا نم ده بډ نه وه ... ستار نه حمه د

نم مډ و سبډي
څر ډكي نو
لډسډر لوتكډي چيا كانمان
نيگاي بډ خاك دډ كا تډو
بډ هاري ئازادي و شادي
دډ ستي څزان هډدډ پاچډ
ډنكي داعشي بډ نډ فرډت
كډ تايي دډ و لډ ناو دډ چډ
نډ و كا تډ پډ ويستډ گډ لم
بډ يډك دډ و
يډك ډستډو
چډ ترډك بن بډ بزافي نو
هډ تا كډ رپډي لانكي مډ ژوو
بډ ئارامي و شاديډو
لډ نډو گوډي ژينا بنو
باشوور

نیمچ پښتانه کی دکرکړو
 ویستی باښه کانی لکدا
 لاسه د لاو گورگ په یدا بوو
 گورگی بیانی و خمانه
 جارکی تر
 کشیان کردین
 بهر و بهر عدا
 بوویند هاوپنیمانی
 کانه دندی مگلمان
 وابه سده ساپی رکه دچت
 خون و ما و ئابه ووی ئمه
 ئاوی دیجله و فورات دیبات
 کوردستان تفره توونا بوو
 واته تکه نه بوو له دنیا
 دسکه کی سز
 به ئم پارچه دا زاوی
 تانی وسم دره بکا
 هر ئوان بوون
 شخ مسموودو
 بارزانی وچه ندی دیکه یان
 به ئاهی دوه و فووتان
 ئستاش دبینی بوون ت
 برای پشت و
 به هاوپنیمان
 له گه ئمه دا هاوخوانن
 به ام ناوی باکور بهنن
 رووی مژوو ئاوژوو دکن
 دسکه راستم توند دگوشن و
 ئوی چه پم دپنه و
 خوارووم دکن به ککه گی مین
 سروسشم به گازو پیترو
 له قندیل زمانم دبهن
 لاشه کشم
 روی دخیوات
 له ئناد

ستار نهحمده